Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ЕРА, 8 июнь, 1978 шу. ● № 69 (5889). ● Мах 2 кеп.

ЮРТА СХОД

Нохч-ГIалгIай АССР кердача Конституце тIа шерреи биззан хьахьекхаб халкъа депутатий моттигерча Советий лоархIам, хьадда белгалъяьй паччахьалкхен Iаьдала органаш хилара тарра йола цар функцеш. Йзиштта даьд алхха Советашка гIолла халкъа юкъара лоIам чакхбоахаш а бахача наьха хьашташ лоархIаме эцаш а доландаь. Советий нах дукхагIа чубоагIа дакъа да юртий, станицай, поселкай Советаш. Вай республике уж 347 нах баха моттиг чулоацаш 178 я. Цу Советий балха формаш тайп-тайпара я. Цар балха толам дукхагIча даькъе тийша ба шоай юрташка, станицашка, поселкашка бахача нахаца Советаша бувзам лоаттабарах, паччахьалкхен юкъара а моттигера лоархIам бола а дешаш къестадеча бахача наха хьинарегIа дакъа лацарах.

Гражданий вахарца дувзаденна лоархIамегIдола дешаш дувцара, законаш, партеи правительстваи лоархIамегIара соцамаш, моттигерча Iаьдала органий решенеш дIайовзийтара халкъа депутатий юртий, станицай, поселкай Советий исполкомаша пайда эц шоай Совета лаьтта бахача наьха е улицай, кварталий собранеши сходаши гулъяра санна йолча формах. Сходаш гулъе инициатива яла йиш я депутатски группаша, общественни юртий комитеташа, улицай, квартальни комитеташа. Гражданий юкъара собрани, сход гулъе йиш я цу моттиге бахача нахах пхелагIча даькъал кIезигагIа боацачар дIадехарца а.

Юрташкара сходаш, массаза а яхар мо, гулъю уж гулъе ез-езача хана. ХIаьта юртарча Советий дукхагIча исполкомаша планаш увттаю хIара нах бахача пункте уж гулъе. Юртий сходаш планагIа яро, царна юкъе кулгалдеча болхлоша дакъа лацаро айду сходий сий, царех хьахур, моттигерча советски органий бахача нахаца бувзам чIоагIбара гIо ду.

Юртий сходаш яра дика опыт Iоаяьй Нохч-ГIалгIай АССР халкъа депутатий юртий, станицай, поселкай дуккхача Советаша.

Масала, Грозненски районе сходаш дика вIаштIехьйоах Староатагински, Октябрьски, Дачу-Барзоевски юртий Советаша. Сходаш кийчъяра укхаза шерра юкъеувз депутаташ, актив. Сакъердаме чакхъяьлар «Юртарча наьха общественни хьинар айдара», «Болх ца беш бола гражданаш общественни пайдана болча къахьегама юкъеозара», кхыча дешашта хетаяь хинна сходаш. Дукхача наха дакъа лоацаш чакхъяьлар Гамурзиевски юрта Совето Аьлтий-Юрта вIашагIтеха сход. «КПСС XXV съезда решенешка хьежжа бахача наха юкъера идейно-кхетама болх тоабарах» сходе доклад йир юрта Совета председатела. Докладчикон къамаьлаш даьрашеи, хIаьта уж 12 саг вар, дийцар кхетама балхацарча цIенхашттарча кхоачамбоацарех, дына дай гIулакхашта критика йир, харц лаьрхIар кхенза йола йиIгаш маьре ахийтар, урдош дахар, кхыдола къаьнача замах юхедиса зене гIулакхаш леладар, царца къовсам лоаттабара тIахьийхар беррига гражданаш.

ЧIоагIа деган айденна чакхъяьлар СССР Конституце, РСФСР Конституце, НГIАССР Конституце проекташ, Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара кийчо елга дувцаш хинна сходаш.

1977 шера республике хилар 250 эзар гаргга саго дакъа а лоацаш цхьа эзарнел дукхагIа гражданий сходаши юкъара собранеши.

Гражданий сходаш чакхъяхара практико хьахьокх тIехьарча хана цар къестаду дешаш дукхагIа долга.

Нагахьа санна хьалха сходашка керттерча даькъе дувцаш самообложене, нахагара юртбоахама продукташ эцара дешаш хиннадале, хIанз царца цхьана къестаду моттигерча вахара кхы а дукха дешаш а.

Белггала аьлча, гражданий собранешка каст-каста дувца даьннад нах баха моттигаш тоаяра, хозъяра, колхозаштеи совхозаштеи юртбоахама балхаш чакхдаха гIо дара дешаш, юртий Советий исполкомий, медицински учрежденей, клубий, торговлеи общественни кхачани предприятей кулгалхой отчеташ, общественни порядоки социалистически общежите бокъонаши лораяра, дезалашка бераш хьалкхедара, кхыдола дешаш.

Цхьабакъда цхьайолча Советаша юртий сходаш чакхйоахача цIенхаштта кхоачамбоацараш хулийт. Цхьайолча моттигашка уж чакхъювл е йоагIа кийчо ца еш, нах кIезига болаши къамаьл кIезига деши. Цунна дола бахьан да юрташка е улицашка бахача нахага сход е собрани маца, мича хургья, цига малагIа дешаш дувцаргда, аьнна хоамаш шерра ца дундаь. ДIадахача шера Ножай-Юртовски, Шелковской, Сунженски районашка сходашка дувцийта кIезига увттадир наха коммунистически кхетам балара, къахьегамах дола конституционни декхараш гражданаша кхоачашдара дешаш. Массаза а хоадам боллаш хилац сходаша еш йола решенеш, цудухьа лохлу цар эффективность.

Юрта сход — Совето бахача наха юкъе беча балха лоархIаме форма, паччахьалкхени общественни гIулакхашта доал деча гражданаш юкъеозара эффективни средство.

Юртий сходаш боккха лоархIам болаш я моттигерча органий балха бахача наха тIахьожам лоаттабаря. Нохч-ГIалгIай АССР юрта Советах доача Закона 42 статья тIа йоах, юртий, станицай, поселкай Советий исполкомаш декхарийла я шера цкъа шоаш хержача Советашта, хIаьта иштта къахьегамхой собранешкеи гражданий сходашкеи шоай балхах отчеташ яла.

Цу тайппара сходий гIонца юртий, станицай, поселкай Советаша шоай болх шерагIа дIабовзийт. Декхар латт сходех дукхагIа пайда эцарах. Уж кийчъяра юртийи поселковии Советий исполкомаша чIоагIа уйла тIаахийта еза. Дукха да сходе керттера доклад ечох е хоам бечох тийша. Доклад ераша нах дика дIакхетабеш дувца деза шоаш дувцар, оттача хаттарашта хьаькъале жоппаш тела деза. Нагахьа санна эшаш хуле наьна меттала де деза къамаьл. Сходе хьинар долаш дакъа лацар дукхача даькъе тийша да собранешка е сходашка дакъя лаьцачар предложенеши критически замечанеши кхоачашъярах. Цу тайпара замечанеш советски, боахама организацей, гIулакхаш тIарча наьха адресагIа дукха йир СССР, РСФСР, Нохч-ГIалгIай АССР Конституцей проекташ ювцача хана. Советий исполкомаша цу замечаней учет чIоагIа лелае еза, хIаьта предложенеш кхоачашъелга Iалашде а деза. Гражданий юкъара собранеши сходаши хьинарегIа чакх ме ювл, паччахьалкхени общественни гIулакхаш къестадеча юрташка баха нах юкъе дукхагIа ме оз дикагIа хургда боахам, культура айечара, гражданашта коммунистически кхетам лучара гIулакхаш.

Грозненски района «Первое мая» яхача колхоза хьайбаш, кхаш леладераша республика беррига юрта боахама къахьегамхошка даьча кхайкарала жоп луш деррига тайпа доакъараш хьайбаш кхаба цхьан шераи ах шераи кхоачам хиллал Iалашде дош деннад. Шелковской района «Путь к коммунизму» колхоза кхаш леладераша, механизатораша. ХIаьта лаьрхIар кхоачашдар духьа шоай еррига торонаш оарцагIъяьха къахьегаш а ба. Сенаж Iалашъяра тIаийца социалистически декхар кхоачашдаь баьннаб уж. План 3 эзар тонн йолаш 4,5 эзар тонн сенаж еллай хIанзле.

Доакъар Iалашдераштя юкъе къаьстта дика къахьег хьекхачул тIехьагIа кхай тIа уллаеш лаьрххIача боарамга кхаччалца йокъаяь буц хьа а эцаш оаташ йолча агрегата тIа болх беча Степанов Виктора, кхай тIара сенаж йоллача буц дIакхухьача шофера Джантугаев Семена, кхычар. Балха нормаш юкъера лаьрхIача 200 — 250 процент кхоачашъю царех хIаране.

СУРТА ТIА: (хьалхарчун тIа) шофераштa юкъе яьржача яхье хьалхара моттиг якхарца Джантугаев Семен даькъала вувцаш ва колхоза дикагIвола механизатор Степанов Виктор; (шоллагIчун тIа) «Путь к коммунизму» колхозе болх беш я кхай тIара хьекха буц хьа а эцаш оата а оаташ машина тIайотташ йола керда агрегат.

М. ТКАЧЕНКО
сурташи тексти.

Шерра даржаш латт балхаш

Доакъар Iалашдара планаш кхоачаш а тIехкхоачаш а яра тIехьа яьржача социалистически яхье хьинаре дакъа лацара республика юрта боахама беррига къахьегамхой тIахьехаш Грозненски района «Первое мая» яхача колхоза колхозхоша даьча кхайкарала жоп луш цхьан шераи ах шераи тоъам хиллал доакъар Iалашде дош деннад Сунженски района Ленина цIерагIча колхоза кхаш леладераша.

Цу боахамя доалахьа 120 гектар культурни лаьгIенаш я. Цигара буц хьакха болабеннаб механизатораш. 35 гектара тIара хьекхача баьцах хIанзле 180 тонн йол кийчъяьй.

Доакъар Iалашдеча доккха дакъа лоац механизатораша Висханов Зелимхана, Бельдуров Апте. Ден норма 5 гектар йолча 7 гектара тIара буц хьокх царех хIаране. ХIаьта аьлах аргIаш доттача иштта овсаре къахьег колхозхочо Бахарчиев Апте. Ди дIадодац норма 130 — 140 процент цо кхоачашца еш.

Укх деношка сенаж кийчъе болалургба колхозхой. Из тайпа доакъар Iалашдара хьакъоастадаьча 50 гектар кхай тIара хьоккаргья буц.

— 15 июнь тIакхоачаш тхо дага да 600 — 700 тонн сенаж кийчъе, план 300 тонн йолча,— йоах колхоза керттерча агронома Хасуев Мухьмада.

Ц. МУХТАРОВ.

Доакъар Iалашдеш

Доакъар Iалашдара месячник дIахьош да хIанз вай республике. Эрийн дIайийнеи баьцаш ма-хулла сихагIеи цIенагIеи чуэцара еррига шоай торонаш оарцагIъяьха къахьегаш ба юрта боахама механизатораш. ХIанз каст-каста йоачаш хулача хана доакъар Iалашдара балхаш лерттIа вIаштIехьдахара къаьстта теркам тIабахийта беза колхозийн совхозийн кулгалхоша.

Республика статуправлене яьча итого хьахьокх 5 июнь тIакхоачаш республике 7,3 эзар тонн йол, 25 эзар тонн сенаж Iалашъяь хилар, 2,9 эзар тонн баьций витаминни хьоар даькка хилар.

Къаьстта дика вIаштIехьбаьккха чакхбоакх доакъар Iалашдара болх Шелковской района юрта боахама къахьегамхоша. План 180 процент кхоачаш а еш 21 эзар тонн сенаж, план 20 процент кхоачаш а еш 2,1 эзар тонн баьций витаминни хьоар, 1260 тонн йол Iалашъяьй цар хIанзле.

Шелковчанел тIехьа ца биса гIерташ шоай низ дIакхоачар деш къахьегаш ба Наурски района доакъар Iалашдераш а. План диазза кхоачашъеш 1,3 эзар тонн сенаж а кийчъяь, 326 тонн баьций витаминни хьоар даьккхад цар. Из да планагIа укх шера Iалашде дезачох 16 процент.

Цунна цхьана доакъар Iалашдара темпаш геттара лоха йолаш болх бу Грозненски, Малгобекски, Сунженски, Урус-Мартановски, Шалински районашка. Сенаж кийчъе хIанз а болабеннабац аьнна ала мегаш да Назрановски, Сунженски, Урус-Мартановски, Шалински районашка. ХIаьта укх шера кийчдаьча баьций витаминни хьоарах цхьа килограмм яц хIанз а Назрановски, Урус-Мартановски, Шалински районашка.

ЕРРИГА ТОРОНАШ ОАРЦАГIЪЯЬХАЙ

Дукха хьайбаш да «Гудермесский» совхозе. ХIанз царна тоъамболлаш доакъар Iалашдарах тийша хургда укх шера а хIаьта иттлагIча пятилетка диьлагIча шера а планаши социалистически декхараши кхоачашделга. Из дика кхетаду совхоза кулгалхоша а хьайбаш леладераша а. ПланагIа 1400 тонн йол Iалашъе, 11 эзар тонн силос, 1000 тонн сенаж йолла, 500 тонн баьций витаминни хьоар даккха дезаш ба совхоза болхлой. Грозненски района «Первое мая» яхача колхоза хьайбаш кхаш леладераша даьча кхайкарала жоп луш доакъар Iалашдара план цкъан-ахаззеи кхоачашъе дош деннад цар.

Доакъар кийчдара лаьрххIа бригада вIашагIъеллай совхозе. Доакъар Iалашдара лаьрхIа бригада вIашагIъеллачул тIехьагIа хIара сага дика хов ше де дезар. Цудухьа лакха я бригада коллектива къахьегама овсарле. Цхьан отделене доакъар Iалашдаь баьлча шоллагIча, тIаккха кхоалагIча болх цу бригада болхлой.

ХIанз 450 гектара тIара дукхача шерашка тIаjовла люцерна хьокхаш ба бригада механизатораш. Дукха хIама ца эшаш 320 гектара тIара яр хьекха яьккхай. Цигара чуенача баьцах 700 тонн совгIа сенаж еллай, 210 тонн йол Iалашъяьй, 58 тонн баьций витаминни хьоар даьккхад.

Дика кхетаду люцерна хьокхаш боахкача механизатораша кха сихагIа мукъа мел доаккх шоллагIа а тIаккха кхоалагIа а хьувкъам чуба беза ха гаргагIа гIортилга, цунца цхьана хьувкъам ше а дукхагIа хургболга. Цудухьа ха ца къовсаш, низ ца кхобеш къахьегаш доакъар Iалашдара балха нормаш юкъера лаьрхIача 120 — 130 процент кхоачашъю хIара дийнахьа. бригада коллективо. ХIаьта къаьстта хьинаре къахьег баьца тохкораш еча Марганукаев Шамила, аьла аргIаш дотташ волча Муслимов Хаемохьмада, кхай тIара хьекха буц дIакхухьача Гайсуркаев Iабдуллеи Бихитин Исраилеи, косилкашца буц хьокхаш боахкача Баралиев Хьамзатеи Магомадов Ширванеи.

Люцерна хьалхарча хьувкъамах мукъадаьккхача кхай тIа минеральни удобренеш а товсаш тIахецаш хий дуллаш ба кхаш леладераш.

— ХIанз хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 70 центнер буц йоал. Иззал чуэца лерхI оаха шоллагIа хьоккхаш а, хIаьта кхоалагIа — 5 тоннал кIезигагIа йоацаш, — йоах совхоза керттерча агронома Хамидов Сайдамина.

Дика вIаштIехьбаьккхаб совхозе баьций витаминни хьоар даккхара болх а. Из тайпа доакъар кийчду цхьа агрегат я боахаме. Цунга хIанз, чакхъяккха шортта буц йолча хана, шин сменагIа болх байт. ХIара сменагIа юкъера лаьрхIача 23 центнер хьоар доаккх норма 20 центнер йолча.

Хадданза йоакхо ю совхозе доакъар дукхагIа Iалашде йиш хулийтача торонех пайда эцара. Иштта, Тийрка йистте 270 гектар хиллал эрий буц тIаювла даьгIенаш я цу боахама доалахьа. Тийрк Iаьржа доагIача хана хиво къайлайоаккх из моттиг, хIаьта хий лаьгIделча юха а мукъайоал. Листа, дика тIайоал цига буц. Цу даьгIенех 170 гектара тIа доахан доажаду хIара шера, хIаьта бIаь гектара тIара йол Iалашъю.

— Соахка дукха хIама ца эшаш 200 тонн йол Iалашйир цу даьгIенашкара. ХIаьта укх шера цигара 220 — 230 тонн йол яргхиларах шеко я яц. ХIана аьлча соахкарчул листагIа тIаьннай буц,' — йоах Хамидова.

Цу даьгIенашкара йол Iалашъярал совгIа Тийрка йистошкара хьоккхаш бIаь тонн моша эвз кийчбе лерхI доакъар Iалашдеча бригадо. Доакъара база чIоагIъяра доккха повкъостал дергда цу гIулакхо а.

М. ХАМАТХАНОВ.

КОАРТОЛАШ ЛЕЛАЕРИЙ ГIУЛАКХАШ

«Экажевский» совхоза 600 гектара тIа, е юрта боахама культураш дIаювча 13,7 процент лаьтта кхею коартолаш. Уж лелаеш 14 звено я. ДукхагIйолча звеноштя кулгалдеш бараш коартолаш кхеш йоккха опыт Iоаяь нах ба, иштта: Социалистически Къахьегама Турпал Албогачиев АртагI, Аушев Ювсап, Угурчиев Iамархан, Хидриев Къурейш, кхыбараш. Йоккха опыт йолчарца цхьана звеношта кулгалдеш ба къона механизатораш комсомольцаш: Измайлов Руслан, Угурчиев Мохьмад, парте воаца Толдиев Осман. ГIулакхаца, пайданеча хьехамашца царна хадданза повкъостал ду совхоза цIи хезача коартолаш лелаераша, специалисташа.

Укх шера еррига шоай торонаш оарцагIъяьха низ, хьинар кхо ца деш къахьийга шийн ханнахьа коартолаш дIайийна яьхар тха кхаш леладераша. Из гIулакх иштта дика чакхдаккха йиш хилийтар хьалхе дика кийчо яь хиларо. Иштта, эзар тонн коартолашта юкъера дIае пайдана йола 240 тонн хьахаржа езаш бар совхоза къахьегамхой. Цу декхарах толамца лоархIабир уж.

Из болх беш къаьстта хьинаре дакъа лаьцар Iагиева Любас кулгал а деш совхоза болхлоша: Аушева Гуше, Алиев Мухарбика, Марзаганова Зайнапа, Аушев Ювсапа кулгалдеча звенос, кхычар.

ДIае пайдана йола коартолаш хьахаржа доккха новкъостал дир И. А. Абадиева кулгал а деш Назрановски района АМООС-а болхлоша, Н. Х. Албаков директор волча Экажевски юкъерча школа хьехархоша, райпромкомбината болхлоша, кхычар. Царна дег тIара баркал ях аз совхоза къахьегамхой цIерагIа.

Цар новкъостал дар бахьан долаш. совхоза болхлоша хьинаре къахьегар бахьан долаш коартолаш 11 балха дийнахьа дикагIйолча агротехнически хана дIае вIаштIехьдаьлар.

Коартолаш дIаювш шоай декхарех дика лоархIабеш къахьийгар Аушев Ювсапа, Албогачиев АртагIа, Измайлов Руслана, Итазов Исраила. Халонашца хадданза къовсам лоаттабеш 7—8 балха дийнахьа шоай звеньяй коартолаш дIайийна яьхар цар.

Совхоза еррига коартолаш минеральни удобренеш тайса хьаьндаьча, макха баьккха, культиваци яь дика кийчдаь хиннача лаьтта дIайийра.

Укх шера духхьала коартолаш дIаювча агрегата тIа САЗ-3507 автосамосвала новкъосталца механически хьисапе коартолаш тIаювтташ болх бир оаха. Цу гIулакхо а гIо дир тхона коартолаш лоацача хана дIайийна яха. ДIаювча агрегата тIа коартолаш тIаювтташ хьалха 8—10 саго дакъа лоацаш хиннадале, хIанз автосамосвалаца тIаювтташ 3—4 саг мара хилац. Цул совгIа из болх беш хьалха 15 минут ха йоаеш хиннаяле, хIанз 3—4 минут мара йоаиц.

Коартолашта ае деча колорадски чоапилга духьала лохьаж а тохаш мугIарашта юкъера шозлагIа лаьтта цамцадоаккхаш, оасар деш ба хIанз совхоза кхаш леладераш.

Укх шера план 110 йолаш хIара гектара тIара 125 центнер чу а ена планал совгIа 100 тонн йолаш паччахьалкхенга 3500 тонн коартолаш йохка социалистически декхар тIаийцар тха боахама къахьегамхоша. ЛаьрхIар кхоачашдар духьа звеношта юкъе яьржача социалистически яхье хIанз хьалха Аушев Ювсапа кулгалдер я. хIаьта шоллагIча моттиге Измайлов Русланеи кхоалагIча Итазов Исраилеи кулгалдераш я. Дика Iунал ду цу звеной коллективаша шоай кхашта.

В. ЯСИНОВСКИЙ,
Назрановски района «Экажевский» совхоза директор.

Сийле хийла хьалхалаттарий!

ХЬАЙБАЙ ФЕРМАЙИ КОМПЛЕКСАЙИ ЦIЕЧА УГОЛОКАШКА РЕСПУБЛИКАНСКИ ХЬАЖАРА ИТОГЕХ

КПСС обкома бюрос, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето, облсовпрофо, ВЛКСМ обкомо белгалдоаккх 1977 шера 1 ноябре денз 1978 шера 15 апреле кхаччалца республике дIадихьача колхозийи совхозийи хьайбай фермайи комплексайи цIеча уголокашка хьажаро хьайбаш леладераштa юкъера политически болх айбара, планаши декхараши кхоачашдара тIехьа лелаю социалистически яхь чIоагIъяра, дикагIча опыта пропаганда яра гIо даьлга. Дуккхача цIеча уголокашка яьй лекцеш, беседаш, производстве хьалхалаттарий сийна сайренаш, агитбригадаш хиннай.

Цунца цхьана цхьайолча колхозашкеи совхозашкеи цIеча уголокашка хьажарах тоъам болаш пайда эцанзар идейно-политически, къахьегама, нравственни кхетам луча, хIаьта иштта фермай болхлой къахьегама овсарле лакхъяра эша хьалаш товдеча.

Цхьайолча цIеча уголокашка балха планаш яцар, социалистически яхь мишта лел ханнахьа дIахайтацар, хьайбаш леладерий профессиональни дешар хан-ханнахьа вIаштIехьдахацар. Дукхача агитаторашка яцар производства хьакъехьа беседаш яра хьдда йола материал.

ЦIеча уголокашка хьажар вIаштIехьдаккхари чакхдаккхари формана леладир Малгобекски, Назрановски, Шалински, Советски, цхьайолча кхыча районашка. Цудухьа хьайбаш леладераштa юкъерча политически балха боарам лоха ба укхаза, фермайи комплексайи экономически хьокхамаш айлац.

КПСС обкома бюрос, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето, облсовпрофо, ВЛКСМ обкомо баьча соцамагIа:

Хьажаре котъяьннарг а лаьрхIа КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамоташ еннай Грозненски района «Первое мая» колхоза, Урус-Мартановски района Мичурина цIерагIча совхоза, Шелковской района «Путь к коммунизму» яхача колхоза. Цар Iалашдаьд хьайбаш дика Iангара доахилга, хьайбай продукташ яхареи паччахьалкхенга йохкареи дикагIа долаш хьокхамаш а даьхад хьайбаш леладераштa юкъера политически болх лакхача боарам тIа а лелабаьб.

Хьалхара моттиг а хьожаьй радиоприемникаш яла а оттадаьд цIеча уголокашта:

Шелковской района «Путь к коммунизму» яхача колхоза шурий-товарни ферма;

Сунженски района XIX партсъезда цIерагIча колхоза № 2 йола шурий-товарни ферма;

Грозненски района «Первое мая» колхоза хьайбай боахама комплекса № 2 йолча бригада.

ШоллагIа моттиг а хьожаьй транзисторни радиоприемникаш яла а оттадаьд цIеча уголокашта:

Наурски района Ленина цIерагIча колхоза шурий комплекс;

Урус-Мартановски района Мичурина цIерагIча совхоза шурий-товарни ферма;

Гудермесски района «Восточный» яхача винсовхоза шурий-товарни ферма.

КПСС горкомаш, райкомаш, юкхьанцара партийни организацеш, советски, профсоюзни, комсомольски органаш декхарийла яьй республика хьайбаш леладераштa юкъерча политически балха тIара кхоачамбоацараш дIадахара, еррига цIе уголокаш къахьегамхошта идейно-политически, къахьегама, нравственни кхетам балара, 1978 шера планаши декхараши кхоачашдара тIехьара социалистически яхь дIахо а йоаржаяра центраш а хинна дIаоттаяра де мел дезар де.

АХ ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

Укх тIеххьарча шерашка Урус-Мартановски района боахамашта юкъе яьржача социалистически яхье пахаддаш хьалха латташ хьайоагIа Мичурина цIерагIча совхоза хьайбаш леладерий коллектив. ХIанзле ах шера план кхоачашъеш 42 тонн дулхи 386 тонн шуреи паччахьалкхенга ехкай цар.

479 етт а болаш, ферма доалахьа 1260 бежан да. Шелковской района «Путь к коммунизму» колхоза дояркай болам хьал а лаьца цхьа барт, цхьоагIо йолаш къахьег хьайбаш леладераша.

Ферме яьржача социалистически яхье хьалха я доярка комсомолка Эльмурзаева Эльбика. ХIара кхоабача Iаттагара 1236 килограмм шура яьккхар цо дIабахача пхе бетта, план 810 килограмм йолча. Цун тIехьа латт дояркаш хIара Iаттагара 1162 килограмм шура яьккха Ялаева Пасихьати. 1151 килограмм яьккха Къахьегама Цlеча Байракха орден лелаеш йола Адуева Тамарей. Иштта къахьегама овсарле лакха йолаш болх бу кхыча дояркаша а. Цудухьа дийнахьа паччахьалкхейа дIаяла вIаштIехьдоал 31 центнер цхьоалагIча сорта шура план 27 центнер йолча. Дега боккха тоам беш дола кхы а цхьа хIама да. Укх шера пхе бетта хIара кхоабача Iаттагара яьккха шура соахка цу юкъа яьккха хинначул 48 килограмм дукхагIа я.

Толамаш даьха ца Iеш шоай опыт къонача дIалу ферма дикагIйолча дояркаша. Царех я 10 доярка Iомаяь хьехамча Адуева Тамара. ХIаьта къонабараштa юкъе гIорбаьннарех ба комсомолкаш Адуева Зура, Багуева Зайдат, Дудушева Яха. Яхье хьалхалаттачарел дукха тIехьабисац уж.

Зоотехнически бокъонаша дIадеххача тайпара, хьайбашта доагIа Iунал ду бежа Iуша Алиев Вахас, Ахмадов Солтас. ДIабахача пхе бетта план 810 килограмм йолаш цар группера хIара кхоабача Iаттагара дукха хIама ца эшаш 1000 килограмм шура яьккхар.

Шоай декхарех дика лоархIабу Iаьсий леладераш комсомолка Умарова Падин, Гелаева Саждати. Паде кхоабача хIара Iасилга дийнахьеи буси 610 килограмм дулх тIаккхет, план 500 грамм йолча, хIаьта Саждата Iунал деча Iаьсашта 560 граммага кхоач тIаккхета дулх.

Зоотехнически бокъонаша дIадеххача тайпара Iунал даь ца Iеш, доахан дебадара боккха теркам тIабохийт совхоза специалисташа. Иштта, Ставропольски краера цIеча фух 200 Iасилг доаладаьд боахаме. Фу тоадеча доккха дакъа юкъекхухь селекционера Висаев Мухдана, ветеринарни лоро Нагаев Юнуса, ферма заведующе гIончас Батукев Гехас. УнахцIенеи дегIа оидеи долча бежанех керда Iулаш вIашагIтох цар.

Дукха гIел ца луш Iангардаьнна доахан хIанз мошача доакъар тIа лоаттаду. Рационага хьежжа хIара бежана дийнахьеи буси 50 килограмм люцернеи цIишша килограмм концентраташи лу, цул совгIа даьгIенашка доажаду. Йоакхо ю совхозе хьайбай продукци яккхарга дIадодар лохде йиш йолча торонех пайда эцарах а. Дукха ха йоаццаш лоаман даьгIенашка леладе дигад 200 сиргIеи 200 шинари.

— Укх шера паччахьалкхенна планагIа дIадала деза 80 тонн дулхи 715 тонн шуреи СССР кердача Конституце шу дузача дийнахьа — 7 октябре дIаденна даккха лерхI совхоза хьайбаш леладераша, — йоах ферма заведующе Цупаев Ризвана. — ХIаьта дIахо а хIанз санна овсаре къахьеге лаьрхIар кхоачашдергхиларах шеко яц са.

М. ЦУРОВ.

ЯЛАТ ЧУЭЦА КИЙЧЛУШ БА

ГаргагIорташ латт ка бола ялат чуэца деза ха. Из лоархIаме камлани толамца дIаяхьа вIаштIехьдаргдолаш тIаеIIа техника кийчъеш ба тха колхоза механизатораш. ХIанзле 18 комбайн кийчон мугIаре дIаоттаьй цар. Укх деношка план кхоачаш а еш кхы а 2 комбайн товергья. Из техника кийчъеча доккха дакъа лаьцар механизатораша коммуниста Кешков Анатоле, Безборов Александра, Булавинов Ивана. Ханал дикка хьалха тешаме шоай комбайнаш тоаьчул тIехьагIа, техника тоае кхычарна новкъостал деш хилар уж.

Тха боахама доалахьа гурахьа дIадийна 3250 гектар ялат да. БоарамагIа листеи низ болаши тIадаьннад из.

ХIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 25 центнер чу а эцаш, иттлагIча пятилетка кхоалагIча шера паччахьалкхенна 2700 тонн ялат дIадала дош деннад тха боахама кхаш леладераша.

Н. КОНОВАЛОВА,
Сунженски района ЦIеча Эскара цIерагIча колхоза керттера экономист.

Политически экономически дешара шера

итогови занятешкара

ШОЗЗА ВІАШАГІКХИЙТТА ХИННА БАЛЕ А...

Укх бІаьсти чакхдаьлначa дешара шера «ДегІаена социализмн къамашн» яха проблема Іомаяй городерча цхьоалагІча больнице вІашагІъелла хиннача теоретически семинаре. Укхаза шоай политически сакхетама боарам лакхбеш хиннцаб городерча керттерча больницера, поликлиникера, «скорой помоща» станцера, аптекера, санэпидстанцера лаккхера дешар дийша бола лораш.

22-ча мае итогови конференце вІашагІкхийтта хилар семинара доакъашхой. Ялхайтта сахьат даьлча из хьаелл семинара кулгалхочо Ф. Ю. Яндиевас. Итогови конференце дувца оттадьдар «Къамий деша хьакъехьара марксистско - ленински хьехам исторически котбалар» яха дош.

Цу деша тайп-тайпарча оагІонашта хетаяь докладаш йир кхаь саго. «Советски патриотизмн социалистически интернационализмн вІашагІкъаста йиш йоацаш цхьана хилар — советски сага керттерча оамалех цаІ» яхаш яр хирурга И. Хамурзаева доклад, «Кхыча къамех болча наьха сий дар, дуккхача къамех латтача Советски паччахьалкхен къамийн народностийн доттагІал чІоагІдар хІара гражданина декхар да» — иштта яр цергий лора З. В. Озеровай доклад. «СССР хьахиларн дегІаяри — КПСС къамий хьакъехьарча ленински политика триумф я» яхача деша хетаяь яр лора-гинеколога Л. Х. Барахоевай доклад.

Цхьаннена тІехьа шоллагІво еш сиха чакхйоал докладаш. Теоретически положенеш кІоаргга йоашхаш, шерра чудовцам болаш яр уж. Гуш дар итогови конференцега кийчлуш цу докладчикаша цІенхаштта къахьийгалга.

Цхьабакъда, из кхоачам болаш дацар иштта боккха лоархІам болча деша хетаяь итогови конференци лерттІа чакхъялара. Цкъа-дале, семинаре дешаш волча 29 сагах конференце хьавена 15 мара вацар. Царех а докладчикаша аьнначоа хІама тІатоха могаш цхьаккха а хиланзар. ШозлагІ-дале, тайп-тайпарча бахьанех итогови конференце хьа ца боагІаш бисабар кхы кхо докладчики цар дублераши. КхозлагІа-дале, теоретически положенеш моттигерча вахарца ювзаш цхьаккха а масал доаладанзар конференце къамаьлаш даьраша. Цхьанне хьоахаданзар дешара шера берригача мехка диница а дийца тІаийцача СССР, РСФСР, Нохч - ГІалгІай АССР Конституцеех а.

Уж кхоачамбоацараш белгалдаьхар теоретически семинара итогови конференце дакъа лоацаш хиннача КПСС МагІалбика горкома пропагандаи агитацеи отдела инструктора А. Х. Бухаровас. Юха тІадоагІача оршотт дийнахьа итогови конференце цІаьккха вІашагІкхетаргболаш соцадир. ЛерттІа кийчо елга Іалашдара гІулакх тІадиллар семинара кулгалхочоа.

Хета тарлу хІанза-м лакхача идейни боараме, массане а хьинаре дакъа лоацаш чакхъяргья больницерча теоретически семинара итогови конференци. Цхьабакъда, хииттар бакъ ца хулаш дукха моттигаш ниислу вай чоалханеча вахаре. Иштта хилар укхаза а.

Сайриййна пхелагІчох пхийтта минот яьлча, вешта аьлча лаьрхІа хиннача хана 15 минот тІехьаяьнна, дІайолаелар хІанз семинара итогови конференци.

Формага диллача низза чакхъяьлар из. Итогови конференце дувца оттадаьча деша тайп-тайпара оагІонаш яшхара лаьрхІа хиннача ялхе а докладага ладийгІар хІанз семинара доакъашхоша. Хьалха вІашагІкхийттача хана дийцача дешашта хетаяь докладаш йир лораша А. Гостимировен С. Зафедоваси.

«Коммунизм хьалъеча хана къамаш дегІадахкареи вІашн гаргадахкареи» дешах доклад йир лора-терапевта Б. А. Цокиева. Цо дийцар кхы а кІоаргагІа доашхаш, формагІа хІара къаман ший тайпара йола культура чулоацамга диллача социализма ларда тІа йІаьхегІа хулаш, вІашн гарга йоагІаш хилар гойташ къамаьл дир цергий лора Р. М. Погоровас.

«Скорой помоща» станце лора Г. М. Георгиевас яь доклад яр «Болхлой класса интернациональни а къаман а декхараш вІашагІкхеташ хиларах болча марксизма-ленинизма хьехамах». «Къамий деша хьакъехьарча ленински Программаи СССР-е из вахаре чакхйоаккхаш КПСС лоаттабаьча къовсама опытеи дерригача дунеи исторически лоархІамах» хетаяь яр лора-терапевта А. И. Мержоева доклад.

Докладчикаша дийцар дІахо шердеш лоро М. М. Марзиева белгалдаьккхар ван мехка 130 совгІа доккхий а зІамига а къамаш хилар, хІара городе, юрта, областе, республике, хІара къахьегамхои коллективе барт - цхьоагІо йолча цхьан советски дезале вІашагІкхийтта иразе вахар хьалдеш тайп-тайпарча къамий викалаш хилар, цар массане а цхьатарра бокъонаши декхараши хилар.

— Вай МагІалбикерча лорашта юкъе ба, — аьлар цо, — хІирий, черсий, гІумкий, селий, эрсий, украинций, нохчий, гІалгІай, иштта кхыдолча къамий викалаш. Цхьатарра къахьегамхой унахцІено Іалашъяра шоай берригa низ дІалуш ба уж.

Цу тІа чакхъяьлар семинара итогови конференци. Эггара хьалха белгалдаккха деза шозлагІа итогови заняте чакхйоаккхаш хьалхарчул а кІезигагІа семинара доакъашхой вІашагІкхийтта хиннилга. Берригаш а 14 саг мара вацар пропагандист а тІехьа лаьрхІача а. Царех а дукхагІа бараш хьалха хиннараш оар.

ШозлагІа белгалдаккха деза хІанз чакхдоала дешара шу вай мехка вахаре Іалаьмате боккха лоархІам болча хІамашца белгала хиннилга. Берригача мехко дийца а дийца дІадахача шера октябрь бетта СССР керда Конституци тІаийцар. Ван мехка меттел, ерригача къахьегама адамлено а дездеш чакхдаьлар соахка 7-ча ноябре Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара цІеи. Укх шера тІаийцай союзни а автономни а республикаи керда Конституцеш. Царна юкъе я вай Российски Федерацеи Нохч - ГІалгІай АССР-и керда Конституцеш а.

СССР кердача Конституцена а Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара а хетадаь документаш семинаре Іомадеш хиннад. Царца айхха дувзаденна да итогови конференце дувца оттадаь дош а. ХІаьта а цу хьакъехьа цхьаккха дош аланзар итогови конференце. Из цІенхаштта кхоачамбоацар да.

Политически а экономически а дешара итогаш еча боккхача лоархІаме да берригаш хьабахкар, итогови заняте массане а хьинаре дакъа лацар. Из оагІув а ледара йолаш чакхъяьлар итогови конференци. Шозза гулбича а заняте хьабаьхкараш ахане кІеззига дукхагІа мара бацар. ХІаьта царех а итогови конференце дакъа лаьцараш итт саг мара вацар. Семинаре дешаш барех 19 саг цхьа дош аьнна а итог еча дакъа ца лоацаш висар.

Иштта, цІенхаштта кхоачамбоацар да семинара итогови конференце къамаьлаш даьраша теоретически дешаш моттигерча вахаре хиннача доккхийча дикача хувцамашца ца дувзар а. Уж хувцамаш дукха да аллха лорий балха даькъе а. Хьалха паччахьа хана больница меттел цхьаккха лор а хиннавац хІанз МагІалбика района чуйоагІача моттигашка. ХІанз районерча хІара юрта я дарбана пункташ. ЦаІ Ачалкхен кхоъ городен больницаш я. БІаьш лораш ба наьха унахцІено Іалашъеш, царна юкъе дуккха нохчийн гІалгІайн а болаш. Укх шера хьалъяь а яьнна городе болх бе йоалуш я эггара кердагІча медицински техникаца Іалашъяь йола йоккха больнични комплекс. Дийца а варгвоацаш дукха да городе а юрташка а боахам дегІабоалабеча, наьха культура лакхъеча хинна хувцамаш.

Из деррига а Сийлахь-боккхача Октябро, Советий Іаьдало денна беркат да, дегІаенача социализма хьалашка доккхийча а зІамигача а къамий вахар тоадалара, культура лакхъялара къаьгга тешал да. Цох дувца доагІар итогови конференце.

ДІахо йодача хана политически дешаре цу тайпара кхоачамбоацараш ца хилийтара йоакхо е йоагІа больница юкхьанцарча партийни организаце а КПСС МагІалбике горкома пропагандаи агитацеи отдело а.

А. ХАРСИЕВ,
тха собкор.

ЙОЛАШ Я АХ ШЕРА ПЛАН

ИттлагІча пятилетка кхоалагІча шера доккхий социалистически декхараш тІаийцад Грозненски «Трансмаш» завода болхлоша. Уж толамца кхоачаши тІеххоачаши дара тІадерзадаь дукха балхаш ду цар. Тракторий прицепашта эша оатхалаш кепа а етташ хьаяра йола технологи производствана юкъейоалаяьй, вІашагІа а елла болх бе йолаялийтай прицепий узлаш хьаяра йола участок, предприяте партийни организаци хьежай арахеца продукци дикагІа хилийтара даькъе ОТК беча балхага, общественни организацеша шерра йоаржаю социалистически яхье хьалхалаттарий дикагІйола опыт, цу балха тІа хьокхама уваттабу хьехамчаш, шерра яхь йоаржаьй керда техникеи дикагІйола технологии производствана юкъеккхахьара НОТ-а мероприятеш белгалъяхара, хадданза болх беш я коммунистически къахьегама школа.

Укх шера къаьстта дика тоадаьд укхаза «ХІара балха денна-дикала Знак» яхача химикийи «ТІехьабусараш боацаш бе болх» яхача ростовчаьнйн инициативагІа яьржача социалистически яхьа кулгалделга. ХІара дийнахьа итогаш ю химикий боламагІа яхье яьннача цехий, участкай, бригадий, берригача болхлоша даьхача къахьегама толамий, бутт чакхбаьлча цу яхье дукхагІа хьалхара моттигаш а яьха лаккхагІа баллаш йолча керттерча цеха коллективана лу предприяте карара кара тела ЦІе байракхи цехерча хІара болхлочоа цаІах сом кхоачаш йола преми. Яхье хьалхара моттиг яьккхача гІона йолча цеха коллективана хьожаю карара кара тела ЦІе вымпели хІара болхлочоа цхьаьца сом кхоачаш йола преми. Уж хьалхара моттигаш хьожаеш йола коллективаш хила еза паччахьалкхен плани тІаийца декхараши толамца кхоачаши тІеххоачаши деш, къахьегама овсарле, производства культура, продукци дикал лакха йолаш, къахьегамеи производственни дисциплина дика йолаш, технико-экономически хьоккхамий заданеш даим кхоачашъеш.

Ростовчаний инициативагІа къахьегача болхлоша, цехий, участкай, смений, бригадий коллективаша шоай къахьегама толамаш дика хиларах кхоачамбац. ХІара болхлочо, коллективо тІагІертта къовсам лоаттабу шийна лаларча болхлочун е коллектива производственни хьокхамаш ший дараш санна дика хилийтара.

— Цу боламагІа болх беча цхьа шу гарггача хана тха коллективана доккха беркат даьннад, — йоах завода парткома секретара Кирпичников Михаил Ивановича. — Соахка масоехк цехи дукха бригадаши яр тха хадданза паччахьалкхен план кхоачаш а ца еш тІехьаюсаш. ХІанз заводерча пхе цехах, 14 бригадах е сменех участкех цхьаккха яц паччахьалкхен плани тІаийца декхараши дикка тІеххоачаш ца деш. Цхьаккха болхло тІехьавусаш хургвоацаш хилийтара ерригa шоай горонаши кхоачамаши оарцагІа даьхад оаха.

Социалистически яхьа юкъе керда формаш а кхуь профсоюзни организацеша «Профессех дикагІвар», «ДикагІвола мастер, къона болхло», «Брак йоацаш продукци арахецаш вар» яхьеи коммунистически къахьегама ударник яхеи сийлен цІи яккхара тІехьара социалистически яхь ди тІехьа шерагІа яржаш латт. Коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цІи лелаеш 370 болхло ва, из сийлен цІи лелаеш предприятерча йиттта бригадах шийтта я. Царех я Бадалян Жора Ивановича кулгалдеча слесарий-резчикий бригада, Халидов Мувса, Сибикин Владимир Михайлович, Сосуркаев Умалт керте латта сборщикийи грузчикийи бригадаш. Цар шоаш кийчъю продукци дикеи тІехдикеи мара а ца хулийташ, хІара сменагІа нормаш 130 — 140 процент кхоачашъю. «Профессех дикагІвар» яха цІи лелаеш итташ бола болхлой ба укхаза.

Иштта къахьегам вІаштІехьбаккхарах соахка а тІехьа хадданза тІехьаюсаш хиннача завода коллективо дог гІоздоаха къахьегама толамаш доах пятилетка кхоалагІча шера. Продукци реализаци яра пхе бетта план 126,8 процент кхоачашъяьй. ПланагІа лаьрхІачул совгІа маьхала яьккхай 670 эзар сом мах бола товарни продукци. Цудухьа вІаштІехьдаьннад завода коллектива июнь бетта хьалхарча деношка продукци маьхала яккхара ах шера план кхоачашъе. Валови продукци арахецара паччахьалкхен план 118,9 процент кхоачаш а еш, планагІа лаьрхІачул совгІа арахийцар 700 эзар сом мах бола тайп-тайпара продукци. ХІанзалехьа толамца кхоачашъяьй завода коллективо валови продукци арахецара ах шера план а. Тракторни прицепаш хьаяра задани 127 процент кхоачашъяьй цо. Планал совгІа кийчъяьй 1018 прицеп. Культурно-бытовой гІулакхашта эша товараш арахецара план 143,8 процент кхоачаш а еш, планал совгІа цо арахийцад уж товараш 7 эзар сома маьхa.

Дикка тоаденнад укх шера технико-экономически хьокхамаш а. Къахьегама овсарле лакхъяра задани 120,5 процент кхоачаш а еш, из лакхъяра чотагІа кийчъяьй планал совгІа ара мел хийца продукци. Арахецача продукцега дІабода мах лохбарах производствана кхоадьд 148 эзар сом. ХІаьта лаьрхІачул совгІа паччахьалкхенна баь пайда 109 эзар сом да.

Производства эффективность лакхъяра тІехьа шерра социалистически яхь йоаржаяьча болхлоша тІагІертта къовсам лоаттабу кхомбаран хьурматдарая тІехьа. Цох а доккха беркат даьннад. Укх шера биъ бетта кхояьй 32 эзар киловатт-сахьат электроэнерги, 20 тонн условни доагор, йиъ тонн металл, кхыйола материалаш.

Уж толамаш доахача дизза дакъа лаьцад предприятерча рационализатораша а. Цар кийч а яь производствана юкъейихьай 13 рационализаторски предложени. Цар производствана баь пайда 7 эзар сом да. Из хул планагІа лаьрхІачул дукхагІа.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

СУРТА ТІА: продукци кийчъеш ба сборщикаш А. Шевцови Д. Жантемирови.

А. ПОНАМАРЕНКО сурт.

БЕХКТОКХАМЕ ГІУЛАКХ

Бехктокхаме леладу городерча культура отделои центральни библиотекаи кадраш Іомаелга. Цу гІулакха лаьрхІа городерча библиотекай болхлошта хетаяь семинараши практикумаши хул укхаза хІара бетта.

Иштта, апрель бетта къамаьл хилар профсоюзнии массовни библиотекай балха координаци елгах лаьца. АргІанара, май беттара, семинар яр школайи массовни библиотекай балха хетаяь.

Цу семинаре дакъа лоацаш хиннараш ладувгІаш хилар, депутата П. А. Симкинас 1977 шера горсовета исполкомо баьча балхах лаьца дийцачунга. ЛадувгІаш багІараша дукха хаттараш дир цунга вай столица тоаяра, библиотекай хьакъехьа горсовето беча балхах лаьца. Масала, маца хьелларгйолаш я Мичуринеи Маяковскеи цІерагІа йолча поселкашка библиотекаш, йоккхагІа йола помещени маца лургья города центральни библиотекана, кхыдараш. Иштта, библиотекара М. И. Плохотнюка бакъахьа хет йоккхача предприятешта гаьнаш дІайогІа аьнна денна, цар уж гаьнаш дІа па йогІаш юхедиса ахча, вай города улицашка, магистралашка гаьнаш йогІа дІадахийтача. Дика хургдар аьнна хет цунна нагахьа санна, духхьала цхьа тайпа гаьнаш егІа улицаш хилча, масала, духхьала цхьа каштанаш е къоахкаш, кхыйола гаьнаш.

Городерча центральни библиотека берашца беш болча балха методисто С. Н. Бадасьяна йир «БІаьстан а ахкан а хана массовни школайи библиотекай балха координаци» яха консультаци.

Городерча библиотекаша чакхъяьха дик-дикагІа йола мероприятеш ювцаргъя школай, къахьегама лагерий, предприятей библиотекай книжкаш дешараштa.

Дика пайда луш чакхъяьлар Л. И. Брежнева яздаьча «ЗІамига лаьттеи», «Юхадийндалари» яхача книжкашта пропаганда яра йола рекомендацеш. Дийцар школашка, кагирхой общежитешка, къахьегама коллективашка Л. И. Брежнева книжкаех лаьца беседаш, обзораш елга.

«КПСС XXV съезда решенеша дІадеххача бесса берий библиотекашка бе беза кхетама болх» яха консультаци йир Гайдара цІерагІа йолча республикански берий библиотека методико - библиографически отдела заведующе Н. С. Бубновас.

Шоай балха опытах лаьца къамаьлаш дир № 56, № 15 йолча школай библиотекай заведующеша З. Н. Киселевас, Л. Г. Баговаси, массови библиотекай заведующеша Ю. А. Хачатуроваси, Р. И. Бавинаси, кхычар.

ТІехь-тІехьагІа тоалуш боагІа библиотекай болх, лакхлуш латт цар болхлой говзал.

Р. ФИЛИППОВА,
города центральни библиотека директор.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

КАДРАШ: БАЛХА ТІА ЛЕНИНСКИ СТИЛЬ ДІАЧІЮАГІЪЕ

ЭГГАРА ХЬАЛХА ВИЗЗА БОЛХЛО ХИЛАНЗА ВАРГВАЦ

Тха управлене кадрови дешаш нийса къестадеш хиларца дувз оаха иттлагІча пятилетка шерашка а карарча шера а тхоай толамаш даха аьттув балар. Шин шера лаьрхІа тІаийца декхараш Октябра 60 шу дизар гаргакхоачаш кхоачашде аьттув баьлар тха. Юбилейни шера планал тІех 900 метр бурув техар, бІаьш эзараш сома маьха материалаш, химреагенташи электроэнергии кхоийр.

Кхы а толамегІа лел укх шерара гІулакхаш. Управлене коллективо биъ бетта план 19 апреле кхоачашъярах доам бир, тІаккха тха буровойс из декхар 18 феврале чакхдаьккхар. ХІаьта дІахо йодача хана а болх лаьгІ ца болийташ дІагІоргдолаш а да. Из атта декхар доацилга дика кхетадеш а цу дешо сайна тІабужабу бехктокхам бизза бовзаш а ях аз из. Сай новкъостех, тхоай кадраех бІубенна вецаре оалалургдацар сога из.

МоллагІча балха тІара гІулакх толаме леладе йиш хургьяц шоай декхар тешаме кхоачашдеши лакха говзал йолеи кадраш ца хуле. Из къаьстта ала доагІа тха бурувдеттарий балхах а, хІана аьлча мехкдаьтта доалла керда моттигаш лохаш хадданзеи тІагІерттан къовсам лоаттабеш бола уж шоай балха гІулакх дика ховш ца хилча балац.

Из даим дага а кхоабаш, тха партийни организаце ший балха керттерча декхарех лерхІ кадраш хьахаржара, уж балха тІа дІанийсъяра царна кхетам балара гІулакх. Из дош даим ший балха юкъмоттиге лоаттадеш йолча цо цу гІулакха хетаяь каст-каста бюро заседанеш, коммунистий юкъара собранеш ю. ХІаьта кулгалхо моллагІча рангагІа вале а чІоагІа лоархІаме да шийна тІадилла балха декхари партийни гІулакхи цо мишта кхоачашду, профессиональни дешареи боарам мишта лакхбу хьожаш цар отчеташка хан-хиннахьа ладувгІаш хилар. Из хІама а хадданза ший теркама кІала лоаттаду партийни организаце.

Лаьттан ченаш техкарашца со болх бе волавеннача хана денз укхаза хьагучаяьхай «Ахловская», «Малгобек-Вознесенская», «Къилбаседа Малгобек» яха лакхерча меле мехкдаьтта доалла моттигаш. Цу гІулакхо шоллагІа вахар делар МагІалбика. Бакъда, цох а кхоачам хиланзар, лаьттан кхы а кІоаргагІарча тІоанашка бурувдетта дезаш хиларца балха тІа чоалханегІа дола декхараш кхоачашде дийзар. Иштта, хьалехар лохерча мелереи тІаккха валанжинереи «Іаьржа дошув».

Бакъда, цигара мехкдаьтта дукхха сероводород доаллаши коррозена духьалара оборудовани ца хиларцеи цох пайда эцилга вІаштІехьдаккха йиш йолаш дац. ХІаьта хІанз юрски тІоанаш тахкара декхар хьалхашка латт бурувдеттараштa.

Уж атта доацеи чоалханеи декхараш тІагІертта кхоачашдеча хана кхотсеннай тха дуккхача къамий викалех латта барттайна коллектив. Цун тІум дархІа боагІа лаьттан ченаш техкара йоккха опыт Іоаяь бола говзанчаш Г. Ш. Хантемиров, С. И. Богаевский, А. Я. Сальников, Н. Д. Авраменко, дуккха кхыбараш. Цар кулгалду коллективаш управлене толашагІъярех лоархІаш я.

Царех хІаране ший вахарца 30 — 35 шу дІаденнад МагІалбика мехкдаьтта запасаш алсамъяхара, из болх бе керда гІаухачарна шоай говзал дІаІомаяра. Цудухьа кагирхой толашагІболча хьехамчех лоархІаш а ба уж. Царна дика йовз болхлой уйлаш, оамалаш, хІаьта царга гІолла уж шоай балха сий деши таханарчул дикагІа из кхоана бе гІерташи хулга Іалашде карагІдоал. ХІаьта из Іалашдеча керттера да цар доагІар шоашта карарча нахагара санна шоашкара а дизза хьадехаш хилар, наьха балхеи вахареи даим йоакхо еш хилар.

Тха ветеранех а партийни организаце кулгалца цар къонача бурувдеттарий балха говзали яьча йоакхонах а дувца Іалаьмате дукха да. Кхоачам ба кхстама боарами лакхбара алхха укх тІеххьарча хана цар гІонца хьалкхебаь итташ башха-дика бурувдеттараш, мастераш, специалисташ хьоабича. Бакъда, цунга кхачара атта боацеи бІаьхеи вахара никъ бе байзаб цар. ХІаьта, ховш мадий, коммунист а кулгалхо а шийх хилалехьа тІадилла балха декхар кхоачашдулургдолаш, коллектива юкъара гІулакх бахьан дог лазаш, харцонца машар боацаш, нака юкъе кхетама болх бен хьалхашка латта декхар кхоачашдара уж оарцагІбаха могаши волга саго шийгара дІадовзийта дезийга.

Цу даькъе кхычар масал эша мегаргдола гІулакхаш шоашкара дІагойтарех ба тха коммунисташ бурувдеттараш В. Абозин, Н. Головашев, И. Заругаев, А. Андриенко, мастераши буровой начальникаши СССР Лакхехьарча Совета депутат Ш. Эсмурзиев, И. Атарщиков, М. Хадзиев, А. Дахкильгов, А. Галаев, кхыбараш. Шоаш производства дика организаторши коллективацца дика кхетам лураши болга хьакъекхад цар. Республика бурувдеттача коллективашта юкъе лаьттача социалистически яхье дуккхаза хьалхара моттигаш яха карагІдаьинад царна.

Цхьаболчоа хета тарлу буровой балха оттача сагах цу сахьате бурувдеттар хул аьнна. Из иштта дац. Кхыметтел институт яьккха зІамига саг болх бе хьавеча а цхьан юкъа бурувдеттачун гІонча волаш къахьега дезаш хул из, хІаьта иштта лохера дІаволавелча цун дІахора вахара йикъ шарагІа а дІабода.

Хьаэцаргва вай тхаьцига, юкхьанца мугІарера болхло а волаш, къахьега волавенна Галаев МаІасий Ибраьхьим. Цул тІехьагІа ше тІадиллача гІулакхах дика кайоалаш хилар хьахьекха вола зІамига саг деша воийт техникуме. ТІаккха институте а деша эттав. ХІанз трубни база начальникага кхоачаш лакхвеннав из.

Са бригаде къахьега вера Абубакаров Султан Шамсудинович. ТІадилла гІулакх тешаме кхоачашдарца, дисциплина йолаш хиларца, доагІар шийгара хьадехарца белгалваьлар из коллективе. ТІаккха коллективо дехарца бурувдеттарий курсашка хьожавир из. Цох а кхоачам бинзар къонача саго. Ше бурувдеттачун декхар кхоачашдеш волча хана лакхерча заведене деша а этта из укх шера чакхйоаккхаш ва из. ХІанз мастралла балха хьожаваьв Султан.

Цу тайпара хилар са балха гІулакхаш а. 1961 шера г. Грознера профессионально-технически училище чакхъяьккхача МагІалбике хьахьожавир со. Дика тІаийцар со КГРБ-2 коллективо. Биъ бутт баьлча цигара Советски Эскаре гІулакх де вахар. 1964 шера юха цІаккхаьчар. Цул тІехьагІа кІезиг-дукха къахьийгачул тІехьагІа бурувдеттарий курсашка деша вахийтар. Уж курсаш чистеяьхачул тІехьагІа кулгалхоша бурувдеттачун декхар дІатІаеца яхаше а сай лоІамагІа кхы а шин-кхаь бетта гІонча волаш къахьегаш хилар. ТІаккха юха а деша вахийтар — мастерий курсашка. № 882 йолча буровой мастералла болх беш хиннача юкъа Грозненски мехкдаьтта техникуме заочно деша эттар. ХІаьта со кхоалагІча курсе дІачуваьннача хана буровой начальникалла хьожаву. Цу юкъа КПСС членалла а дІайийцав со.

Из деррига юхадагадохийтар сона укх деношка араьнна Нохч-ГІалгІай АССР Конституци дешаша. Къахьега, балха тІа лакхвала, цунах совгІат хьожадайта хІара сага бокъо я аьнна цу тІа яздаьр вахаре бокъонца кхоачашдеш хиларах дола кхы малагІа тешал эш?!

Бакъда, цхьаккхача бокъон чам бовзаргбац сага эггара хьалха из ше ший заман нахаца вахаре бІубенна дІаводаш ца хуле. Цунца со ала валац из деррига алхе сай низахи хьаькъалахи тийша хиннад. Е со меттел цхьаьккха кхывар а вац из иштта ала йиш йолаш. Уллуварча новкъостий гІо, бокхкагІчар хьехам, коллектива кхетам нийшабац сона а. Цох аз царна баркал ях, хІаьта хІанз се а ва эшачоа цу тайпара новкъостал де йиш йолаш. Цох латт ноахалий бувзам а.

Бакъда, ниислу цу дерригне бе боагІа мах ца берам, халачох чам ца боаккхаш аьттонта кхача гІертараш. Цу тайпара бараш тха бар санна бокъонца денал эшача балха тІа дукха тарлац.

ХІара шера 140 — 150 саг балха хьаэц тха управлене. Уж керттерча даькъе юкъера школа чакхъяьккхаи эскаре гІулакх даь баьннеи кагий нах ба. Кадрай общественни отдела чувоагІаш хиларца дика довз сона из гІулакх. Бакъда, царех балха бусараш-м кхоалагІа дакъа мара хилац. ДІаболхараш дукхагІдолча даькъе атта доккха алапи йиде дагахьа баьхкараш хул. ХІаьта цу тайпара бараш социабара оаха Іаяха къа а хьегац. ЦІенхаштта болх бе венар хьалхарча деношка денз гуш хул. Иззаморт тхо долча эшаш дола новкъостал, хьехам, гІулакх ца деш висац. ХІаьта цу тайпарчо цхьаина кхыча балхаца хувцарг а бац ший бар, цкъа цох бизза из чам баьккха ваьлча.

Цхьаькка цхьа хІама а за тха балха ГІаркъаш. Алка хьатІаккхаьчача цхьабола вайнахa кагий нах гаьнна дІа а бале, цигара дахьар чам болашагІа долаш санна, ахча дакхха болх. Цар цигара фуннагІа дахье а уж цІаккха юхакхетаргбоацаш хьаналерча къахьегамах къастар санне лерх ва из хІама. Иштта даьккхача рузкъах беркати тІехьален ца хуьлийта ховш да вай, хІаьта цох дувла зуламаш-м тІа-тІа дукхагІа хьахоз.

КПСС XXV съезде ше доклад еш нов. Л. И. Брежнева белгалдаьккхад коммунист вахаре даим хьинаре позици лувца декхарийла волга. Цо дІадех хІанзарча болхлочунгара, къаьстта парте членагара дика къахьийга ца Іеш технически а политически дешара а боарам лакха болаш хулга, коммунистически морала принципаш телхаерашца, юкъарча доалахьен тІакхувдаращца машар боацаш хулга.

ХІаьта мишта ларІа деза цхьаза кхыметтел производстве хьалха латта бурувдеттараш, мастераш, цу даькъе Коммунистически парте членаш бараш а, къаьстта гІалгІаехи нохчехи бараш вахаре хьалхашка уваттача ирача дешаех къехкаш, ширдаьннача гІулакхашца, къахьегама дисциплина телхаерашца, вахаре харцахьара хІамаш леладерашца къовсам лоаттабе лоиш ца хилар. Уж бах «Іа со а вита, аз хьога а хІама аргдац» яхача принципагІа. Цу дерригне чІоагІа юхадетт вай хана майоагІара къаман болхлой класс а кадраш дегІайоалаяра гІулакх.

Аз доккхал ду республике эггара сийдолашагІа йолча профессех болча болхлошта юкъе сай вахара школа аз яккхарах. Ілма - технически революце хана керда общество хьалъеш боахкарий хьалхарча мугІарашка латтар санна лерхІ аз цох.

И. ГАЛАЕВ,
№ 907 йолча буровой начальник, КПСС Малгобекски горкома член.

УЙЛА ЯЙТ АГИТАТОРА ДЕШО

Шелковской район «Путь к коммунизму» яхача колхоза № 2 йолча механизировани отряда учетчикалла болх беш ва агитатор Кривцов Борис Федорович. Дуккхача шерашка дика кхоачашдеш хьавоагІа из колхоза парткомо шийна хьалхашка оттадаь декхараш. Массаза а цун къамаьлага уйла тІаяхийта ладувгІаш хул механизатораш.

КПСС ЦК декабрьски (1977 ш) Пленума решенештеи, дІадахача юбилейни шера колхоза итогаштеи, иштта социалистически яхьах долча КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмоца дувзаденна укх шера кхоачашде дезача декхараштеи хетаяь дукха беседаш яьй цо.

Механизатораштa дІадаха къахьегама шу колхозхоша дика чакхдаккхарах, цу даькъе дулх, шура, тха а долаш юрта боахама ерригa продукташ яхареи паччахьалкхенна дІадялареи планаш тІеххоачашъярах дийцар агитатора ший цхьан беседе. Юкъера лаьрхІача хІара гектара тІа 26,2 центнер ялат хьалкхецаьд механизированни отрядаш. Соахка дерригa дІалаьрхІача бархІ эзар совгІа тонн ялат чуденад колхозо. ДІадахача шера ахнел совгІа дола ялат шелал оттар бахьан долаш тІа ца доалаш дисачул тІехьа баьккхаб из толам. Цхьабакъда, дугаи хьажкІийи чотах юхаметта-м оттадир из зе, хІара гектара тІара 40,2 центнер хьажкІаш чу а яхьаш.

Юрта боахам дегІабоалабара вай партеи правительстваи кхоачашдеча гІулакхехи, иштта юрташкарча къахьегамхой цу деша чІоаггІа раьза хиларахи дийцар агитатора. Шоай колхоза боахамах лаьца дукха масалаш доаладир Борис Федоровича. Укх тІеххьарча кхаь шера тух долаш хиларах дуккхача хана денз пайда ца эцаш иллача лаьттах 200 гектар гаргга долча лаьтта дуга дІадув колхозхоша. ВІаштта шин шера дика хьувкъам чубенаб цигара.

ХІара шерра дукхагІа хьувкъам чу хІана бахь вай колхозе? — хаттар оттаду агитатора механизатораштa хьалхашка.

Цу хаттара жоп луш шоашта хет-хетар дувц цар. Лаьтта дикагІа доал деш леладарах, машинаш дукхагІа хиларах, минеральни удобренеш дукхагІа а дикагІа еттилга да из, яхаш дийцар трактористаша П. Д. Белоненкос, С. Бондарева, П. Кособрюкова, кхычар.

Уж толамаш дувцаш, вай боахам технически гІирсашца дегІабена хилар дицдалийта мегаргдац, — аьлар агитатора.

Боахама деррига доакъош шоа-шоай расчетех болх беш да, боахама чура специализаци яьй, хІара шера дегІадоагІаш да производствана интенсификаци елга.

— Малав из деш вар? — юха а хаттар оттаду агитатора. — Саго доал деш ца хилча трактор а дІайолалургъяцар, иштта мара хозрасчетах хила хІама дацар.

ТІаккха колхоза дикагІбола къахьегамхой механизатораш, чабанаш, дояркаш, комсаш лелаераш белгалбоах агитатора

— Аз боккхача лоархІаме дола цхьа масал доаладергда шоана, — йоах агитатора ший ладувгІарашка. — Соахка планах лаьрхІа хинначул 13 процент кІаьда оахам делга дарегІа хилар боахама. Цунах кІезига дакъа дац шоаш колхоза дай болаш саннеи шоашта тІадилла гІулакх чІоаггІа бехктокхаме хеташи къахьийгача механизаторий. ДикагІболча трактористаштеи комбайнераштеи карагІдаьннараш дийцар агитатора.

— Массане а иштта болх бе беза, — яхаш хьахозар ладувгІарашта юкъера.

ДІахо КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК юрта боахама болхлошка дайтача Письмоца дувзаденна кхы а дикагІа къахьегара. Даьхенна лаьттани хьайбайи продукташ дукхагІа дІаялара укх шера хьалхашка латтача декхарех дийцар агитатора.

— Хьадувла пятилетка кхоалагІча шера лаьттани хьайбайи продукташ дукхагІа яхара а паччахьалкхенга йохкара а вай колхозхой де лезарех дувц вай, — аьлар нов. Кривцовс. ДІахо механизаторашта жа, доахан, комсаш, ялаташ леладераштa хьалхашка латтача декхарашца дувзаденна а шоаш тІаийца декхараш кхоачашдара уж тІахьехаш а къамаьл ду цо.

Агитатора беседа чакхъяьлар. ДІа-юха бохац ладувгІараш. Шоайла уж дешаш дІахо дувца болалу уж. Шийна хетар оал колхозе массанена везаш волча Дорофеев Михаил Васильевича.

— ХІанз агитаторга ладувгІаш вагІаш сона хетар: ма бакъда-кх цо мел дувцар. Соахка во болх баьбац вай. ХІаьта укх шера керда декхараш тІаийцад, уж лерттІа кхоачашде а деза. Цу гІулакха мел эша торонаш йолаш я вайга. ТІаккха керттердар вай берригача колхозхоша хьегача къих тийша а хургда.

Е. ФАРНИЕВА.

ШОАЙ КХОАНЕН ЙОАКХО Ю

Школа балха хьакъехьа КПСС Центральни Комитето соахка декабрь бетта тIайийцача соцам тIа ховдам боллаш белгалдаьккхад кхуваш йоагIача тIехьенна коммунистически кхетам балара мел боккха лоархIам болаш да из къахьегама юкъеозар. Юрташкара дешархой хIама хьакхоллача къахьегаме дакъа лаца юкъсозара, царна профессиональни лостам балара керттера форма я дешархой производственни бригадаш.

Сунженски района хIара колхозе, совхозе хIана яц аьнна йолаш я дикка пайда беши къаьстта ахкан замалахьа юртбоахама къахьегамхошта чIоагIа новкъостал деши йола дешархой производственни бригадаш. Са дувца безам ба Троицки станицерча XIX партсъезда цIерагIча колхоза дешархой бригадаех лаьца.

Колхоза парткомо а правление я лаьрхIа теркам тIаухийт укхаза школай кулгалхоцца цхьана дешархой производственни бригадаш зеньяши вIашагIьехкара. Из гIулакх укхаза дIадоладу дешара шу чакхдалале дуккха а хьалха. Къоастаю планаш, бе лерхIача балха боарам. ТIаккха иштта оттаяь из перспективни плап ювца дIачулу колхоза паркомен правленеи. Цига дикка из яьшхачул тIехьагIа мара шоайла договор оттадац школа адмимнистрацеи колхоза правленеи.

Иштта хилар из гIулакх Троицке укх шера а. ХIанз колхоза кхашка къахьега кийчлуш я 190 сагах латта дешархой ши бригада. Аьхки дешархошта уллув кхашка, фермашка, колхоза консервни заводе хургба хьехархой, толашагIбола колхозхой-хьехамчаш. Масала, царна юкъе ба колхоза баьцадаараш кхедеча бригада бригадир А. А. Лапкина, агроном-пенсионер И. И. Золотухин, кхыбараш.

Дешархоша дергдараш фу балхаш да ха гIертачун кхоачам ба бригадашкарча звеньяй цIерашка хьежача. Уж укхаза еррига а ийс я. Масала, Луценко Сережаси Скалкина Марнаси кулгалду звеньяш чилла бу нIаний кхедеш хургья, Суровецкая Ирай звено зизашта Iунал деш хургья. Баьцаларaш кхедеш, колхоза консервни кирпичкаш ечеи заводашка болх беш хургья кхыйола звеньяш. Цул совгIа, хьувкъам чуэцача хана комбайнаш тIа штурвальнеш болаш къахьегаргда пхе дешархочо, хIаьта вийтта саг цIагIа пхьагилташ кхееш хургва.

Укхаза хаттар отта тарлу: школе дешаш долча бераша мичара Iомадаьл уж балхаш, уж кхоачашде знанеш а бехктокхам а тоъаргбий-хьогI пар? Цу хаттара жоп луш, ала деза уж балхаш дара дешархой деррига шера Iомабелга. Колхоза правлене мах боацаш школана еннай «Нива» яха комбайн, трактор, автомобиль, сеялкаш, похараш, кхыйола хIамаш, техникана эшаш дола доагор.

Школе машиноведене урокаш чакхйоахаш ва хьалхагIа колхозе инженералла болх баь Е. А. Мельников. Из укхаза хьожаваьр а колхоза паркоми правлении я. Цунна дика бовз колхоза боахам. Цо кулгал а деш берашта эшаш мел дар дIахьех толашагIболча колхозхоша-хьехамчаша.

Дика йоакхо ю боахама кулгалхоша дешархошта эшаш дола культурно-бытовой хьалаш Iалашдара. Укхаза я производственни бригада хIара доакъашхочун салаIа бокъо йола салаIара лагерь. Геттара кIезига ба дийнахьа кхозза кийчбеча кхачах колхозо боахаш бола мах. КIиранднйнахьа Iам тIа лувча баха, кердача кинофильмашга хьажа, сакъердамеча спортивни яхьашка дакъа лаца йиш я дешархой.

ХIаьта дешархой бригадана тIабилла хинна болх чакхбаьккха баьинначул тIехьагIа кхычарел дикагIа къахьийгараш, коллективе яьржача социалистически яхье хьалхле яьккхараш колхозо ший чотагIа салаIа бохийтаргба Iаьржачеи Каспийски фордашта йисте. ХIаьта къаьстта чIоагIа белгалбаьинараштa яла лаьрхIад туристически путевкаши мах бола совгIаташи.

Дешархой къахьегама тIера хургболаш хьалкхебара тIадерзадаь укхаза чакхдоаха гIулакхаш сайна дайзачул тIехьагIа аз дика кхетадир миштта вIаштIехьдоал Троицкерча дешархошта дукхача хана деиз районерча дешархой производственни бригадашта юкъе хьалданза хьалхара моттиг яха.

Цкъа колхоза парткома секретараца Л. Е. Кузнецоваца къамаьл деш, аз хаьттар: «Фуд шун боахама дешархой производственни бригада луш дар?» Цкъарчоа цецъяьлар Любовь Евдокимовна, тIаккха доккхал я деш аьлар: «Дешархой тха кхоане я, цудухьа тхона доккха хIама да тахан деиз боахам бовза а балхана дIахьакхашта бовла а уж болабалар».

Бакълув из. Тахан колхозо кхуваш йоагIача тIехьенна еча йоакхонга хьежжа хургья цун кхоане а. ХIаьта из тахан а тIехь колхоза кулгалхошта гуш санна хет сона. Цунах хьахинна хIама да къонача колхозхошта юкъе селхан дешархой производственни бригадай доакъошхой хинна кагирхойи мехкарийи хилар.

Кагирхой боахаме дIачIоагIбара укхаза еча йоакхонна кхыцхьаькха а къаьгга дола тешал да кагирхой Советски Эскаре гIулакх де болха ди укхаза деаделга, царца дIахо бувзам лоаттабелга. Цул совгIа, эскарера уж цIабахкалца цар чотагIа колхозо сберкнижка тIа Iодехк юкъара алапи. Цудухьа станице цIаккхаьчачул тIехьагIа зIамигача сага торо хул шийна сагатта эшаш дола хIама эца. Школа чакхъяьккхачул тIехьагIа колхозо стипендеш а хьежадеш дукха кагирхой институташка, техникумашка деша ухийт укхаза.

Иштта боккхийбаршта уллув къахьега а Iомабеш, шоай уйлащеи хьаштащеи кагирхой дараш а дувзадеш хьалкхею Троицке къона тIехье.

А. КРАСНЯНСКИЙ,
КПСС Сунженски райкома инструктор.

ИРКУТСКИ ОБЛАСТЕ йоккхийча индустриальни центрашта юхxe хьалъеш латт низ бола Усолье-Сибирски юртбоахама комплекс.

Эксплуатаце дIабеннаб теплични боахам, хьакхарч промышленни хьисапе кхоабаш йола предприяти, птицефабрикаш — котамаш лелаери боабашкаш лелаери. Хьалъеш латт йоккха комбикормови завод.

Яхкаш йола котамаш лелаяра хьалхалатта технологи балха юкъейоалаяра чотах миллионага кхоачаш дукха хиннай уж, хIаьта цо торо хулийтаргья хIара шера бIаь миллион гаргга фуваш гулде. ДегIайоагIаш латт боабашкаш лелаю фабрика а. Укх шера цун коллективо дош деннад кхо эзари йиъ бIаьи тоин боабашка дулх дакха аьнна, хIаьта пятилетка чакхйоаллац из доаккхилга кхозза лакхде а.

Теплични боахама баьцадаараш леладераша хIара шера йоккхийча промышленни центрашка бакача нахан БАМ буллараштеи хIара шера итт эзар центнер баьцадаараш лоатталергда.

СУРТАШ ТIА: 1). «Солнечный» поселок. Укхаза бах гIишлошъераши юртбоахама комплекса эксплуатаци ераши.

2) боабашкий инкубатора заведующи Г. С. Парпуреи оператор Г. К. Поповаи (аьрдехьаръяр) кIоригашка хьожаш ба.

3) дIаяхьийта кийчъяьй птицефабрика продукци.

Э. БРЮХАНЕНКО сурташ.
ТАСС фотохроника.

ДОЛЗОЛ ДЕХЬАРА

Дунен халкъашта юкъера заметкаш

АФГАНИСТАН: РЕВОЛЮЦИОННИ ХУВЦАМАШ

Укх шера 27 апреле Афганистане эскаре революционни герзацара восстани хьайра. Цо Мухьаммада Дауда правительство дIаяьккхар, Iаьдал ТIема революционни совета бе дахар. Кхо ди даьлча дIакхайкадир Афганистане деррига Iаьдал лакхехьарча политически органага — Революционни советага дIалу, цо хьаергья правительство, хIаьта паччахьалкхеи деррига политически, общественни, боахама вахара доал а дерга, аьнна.

Революционни совето дIакхайкадир молк дIахо Афганистана Демократически Республика (ДРА) хургья аьнна, хIаьта хьайир эгтара хьалхара халкъа правительство. Революционни совета председателалла хержар, паччахьалкхенна керта оттавир премьер-министр а вир Нур Муххьаммед Тараке — Афганистане вовзаш волча прогрессивни деятелах.

Мехка хинна апрельски революци шерра хьалаьцар афгански халкъо. ХIаьта из кхетаде хала а дац. ГIулакх миштта эттар аьлча, 1973 шера манархи дIа а яьнна Iаьдал М. Дауда правительствага дахарагIа прогрессивни интеллигенцена, афгански эскара эпсарий хьалха лаьттача даькъа, халкъа юкъе догдаха баьлар халкъа вахара хьалаш дикагIа хургдолча тайпара хувцаргдола демократически эргалонаш хиларга. Цхьабакъда цул тIехьагIарча пхе шеро хьахьекхар Дауда правительство из-вож дерга яхаш даьсса хабараш дувцарал совгIа хIама дерддолаш ца хиларии боккъалдар аьлча хIама хувцаденна ца хилари. Хьалха а санна, миллионаш бола лаьтта доаца ахархой помещиккий дукъа кIалбар. Лоадама хIама дацар дешар, ца ховлга дIадаккхара деш: статистика дехнех, хIанз укх сахьате 15 шерага деиз 60 шерага кхаччалца болча бахархошта юкъе 90 процент бараш ядеи дешеи ца ховш ба. Паччахьалкхен аппарат дукхагIча даькъе манархически режим йолча хаиарча чиновниккий бе йоаллар. Айлуш латтар коррупци. Лакхехьарча гIулакхаш тIа хинна нах паччахьалкхени халкъеи чотах бIаьххий хулаш латтар.

1965 шера хьаяьча Нур Муххьаммед Тараки керте лаьттача а хIанз латтача а Афганистана Халкъа-демократически парте ший мугIарашка чуэзар дукхха интеллигенташи прогрессивни уйлаш йола эпсараши. Дауда правительство халкъ вахара демократизаци яра эгтара хьамарегIйола проблемаш къоастае а, мехка экономика эргаяккха а могарглоацаш хилар кхета а деш, НДПА (тIеххьарча хана из гуччахьа болх бе бокъо йоацаш яр) кийчлуш яр революционни выступленена, из хилар 27 апреле.

Iаьдал бе ма деллангехьа йолаелар Революционни совети правительствои демократически хувцамаши социальни реформаши яра тIадерзадаь гIулакхаш хьинаре чакхдаха. Королевски династе деррига рузкъана национализаци йир. Белгалдаьхад продуктай а кхыдолча наха чIоагIагIа эшашдолча товарий а маьхаш лакх ца далийтара де дезараш, оттаяьй экономически тIехьадисар дIадаккхара, цхьаннех а тийша хIама доаца къаман экономика хьаяра, экономически дегIаахара, хIаьта иштта лаьтта леладари хьайбаш леладидегIаахара, мехка индустриализаци яреи халкъа вахара боарам лакхбареи темпаш сихъяра дешаш къоастадара юкхьацара программа.

Арахьарча политика даькъе Афганистана Демократически Республика дIакхайкадаьд ше дIа ца кхетара, позитивни хьинареи нейтралитета, регионерча деррига мехкацца дикача лоалахой гIулакхаш чIоагIдара принципаш хьаллоацаш хилар. Ше тIехвоалаш Москве нийсвенна волаш НДПА ЦК Политбюро члена, Афганистана Демократически Республика премьер-министра заместителa, кхыча мехкацщарча гIулакхий министра Хафизулла Амина СССР кхыча мехкацщарча гIулакхий министраца А. А. Громыкаца къамаьл деш заявлени йир, дIа ца кхеташ йола паччахьалкхе ше хиларагIа тарра, ДРА хургья деррига дунен тIа а Азе а машар чIоагIбареи кхоккам дIахо мелбареи гIулакхa юкъе хьинаре дакъа лоацаш, аьнна Х. Амина боккха мах бир афгански экономика дегIайоалаечен къамaн кадраш кийчъечеи Советски Союзо шерра деш долча эффективни гIон, тешаш ва ше аьлар цо Афганистана Демократически Республиканеи Советски Союзаи юкъера массе оагIорахьа цхьан гIулакхаш леладар дIахо чIоагIлург а шерлург а хиларах. Иштта ше тешаш хилар белгалдаьккхар советски оагIоно а.

Афганистане хиннача революционни событеша дукхача мехкашка теркам тIаьзаб шоашта. ДРА шоаш къоабалъеш хилар дIакхайка даьд Куба, Болгаре, Инде, Вьетнама социалистически республика, кхыча дукхача паччахьалкхенаша. 30 апреле официально къоабал йир Афганистана Демократически Республика Советски Союзо.

ДРА лакхехьарча посташ тIа из хьожаварца дувзденна ловца боаккхаш Нуру Мухьаммед Таракега яхьийтача телеграмма тIа Л. И. Брежневеи А. Н. Косыгинеи белгалдаьккхар Советски Союзаи Афганистана Демократически Республиканеи юкъера нийсхой, дикача лоалахой, къаман суверинитет лархIара, чурча гIулакхашта юкъе ца гIертара принципай ларда тIа латта чIоагIа доттагIлеи беркате цхьан гIулакхаш леладелгеи дIахо чIоагIлург а дегIаухарг а хиларах шоаш шеко йоацаш тешилга.

Цхьабакъда реакционни керпайоазои цхьайолча органаша ДРА-на а цу мехка кердача режима а духьал шерра пропагандистски кампани йоаржаяьй. Революционни совета председателa, правительствана керте латтача Нур Мухьаммед Тараке заявлени йир дунен халкъашта юкъерча реакце йолаяь «мехка йола событеш харцахьа ювцаш йола эгIаздои а харц а пропаганда эхь даинарий аьл-дит хилар» белгалдоаккхаш. Цо аьлар 27 апреле хинна герзацара выступлени Афганистанерча къаман-демократически революце юхь яр. Из революции, аьлар цо, яьй юкъарчал доаццаш халкъа дагардар кхоачашдеш, юкъе гIерташ кхыча мехкашкара хIама а доацаш.

Ю. ВОЛКОВ.
(АПН).

ПОЛЬША. Катовицки воеводстверча «Конс таль» яхача болата конструкцей Хожувски завода коллективо укх шера Байкало-Амурски магистраль булларашта лаьрхIа мухь шоаш тIера Iобоахаш йола 500 машиннаькъа вагон арахецаргья.

СУРТА ТIА: инспектораш Е. Загалеи В. Здуби Советски Союза лаьрхIача аргIанарча вагонага хьожаш ба.

ЦАФ—ТАСС сурт.

Калейдоскоп

САЛАЦАРА ЙОЛА КАМЕРА

Английски парламента вахар хадаргдоацаш дувзаденна да бIаьшерий традицешца. Уж традицеш бокъонца шийх йоалхар пристав ва. ТIаювхаш манти, бриджий даьре пазаташи, даь догамаш, кIуж уллаш шляпа, уллаш тур а долаш хьаелл цо парламентски сесси. Цун бе йоал гIадж — Iаьдала символ.

ХIанз а тIехьа лелаш долча законах пристава йиш я моллагIа скипер раьза воаца хIама даь парламетарий заседане залера араваккха. Кхыметтел аьрдагIваьннар чIега а теха цигга парламента здаиена чурча лаьрххIача камера чуволла. Цу тайпара хIама тIеххьарча бIаь шера даьдеце а, решетка йоалла, боккха чIега улла камера йолаш я, амма хIанз... хоза кийчдаь пристава салоIаш долаш цIа да из.

(АПН).

ЦIАЬКХА А ЭШАР

Миллионаш болча наха гIаьле увзарцара къовсам хувцалуш толам а болаш латташ ба. ДIадахача шера июле «гIаьле увзаргья е увзаргьяц?» яха хаттар дуттара оттадьдар Франце. УнахцIено лораяра министерствас чIоагIа наступлени йолайир тхьамкий индустре позицешта гIаьле увзаш болча наха из зенера оамал ютилга е, кхы ца хуле а, гIаьле кIезигагIа увзилга мога а деш. Правительствас дийхкар больницешка, паччахьалкхен учреждеиешкеи, 16 шу даланза бола кхувшбоагIараш чуухача помещенешка, гIаьленаш увзилга радиои телевиденеи гIолла ца телаш соцайир тхьамкий изделеех йола реклама.

Цхьабакъда тхьамки индустри кхестаераш а Iанзар жоп ца делча. Автотрассашта уллув гIолла оттаяьяр Iалаьмате йоккхий рекламни щиташ, хIаьта эзараш йолча автомобилехи мотоцикльех яьр лелаш йола рекламни стендаш. Автогонщиккий шлемаш, комбинизонаш, кхыметтеля кулгйоаккоргаш а тхьамкий фирмай реклама хозъяьяр.

Юххера хьахиннар, французски унахцIено лораяра министерство даннеех, тхьамкий компаней доходаш шиъ ах процент совгIа лакхъялар дар.

(АПН).

КЪАЬНАЧА СУРТЕХ

Ах шу совгIа да Вьетнама императора столица хиннача городе Гуэ юхаметтаоттаяра балхаш деш латта. Французскии американскии интервенташца тIемаш лаьттача шераша унзара муаш дитад укхаза. Къаьнарча цитадела Гуэна лужкхазза кемашта тIера йоккхий топаш а йиттай, фегара налеташ а яьй. Къаьстта йирчадаьккхад императорски дворецa чура ков, шиъ йоккха пагодаш. Нгуен династе правителий кашамий тIе.

Из деррига а хьалха ше хиннача тайпара хургдолаш тоаде деза. Реставрационни балхаш деш, ВИА агенство хоам беча тайпара, вьетнамски архитектораша пайда эц Гуэнах долча къаьнарча суртех, гравюрех.

(АПН).

ХЕРСТАХАРА «СЕНСАЦИ»

США бульварни «IажагIча» пресса даьдаь, газетни магната миллионера Херста лоархIаш я цун изданена эша «бокъонца йола сенсаци» жIале сага церг теха моттиг яц, саго жIалена техар я яха «теоретически» положени. Нагахьа санна Херст хIанззалца ваьха валаре, цун гIадваха йиш яр. Бельге Бланкенберг яхача городка магистрато гIод техад, из хила тарлургдац аьнна хеташ дале а, ший спаниэлах летача жIалена церг техача къонахчoa...

(АПН).

Социалистически интеграци лелаш я

СЭВ: сихха дегIаахара наькъаш

Социализма мехкаш динамично дегIаахара хоадамбеш йолча факторех цаI хиннай социалистически экономически интеграцех. 1975 — 1977 шерашка къаман доход дегIаахара темпаш башха дукхагIа-кIезигагIа хургдоацаш шоззеи промышленни продукци тIаеттаялара темпаш кхозза хила мегаши лакхагIа яр СЭВ членаш долча мехкашка дегIадаьхкача капиталистически мехкашка хинначул.

Карарча пятилетка хьалхарча шерашка СЭВ членаш долча мехкашта юкъе производственни Iилма-технически гIулакхаш цхьан леладелга кхы а шерденнад. 1975 шера 71 миллиард сом хинна вIаши юкъерча товарооборота боарам, 1977 шера 93 миллиардага кхоачаш лакхбелар. Къаман доходали промышленни производстволи чехкагIа дегIайоагIа из содружества мехкашка, цо тешал ду къахьегам дунен халкъашта юкъе социалистически бекъара уж тIа-тIа хьиңарегIа юкъедолхаш хилара.

Толамца кхоачашхулаш йоагIа 1976 — 1980 шерашта оттаяь дукхача оагIонашкахьарча интеграционни мероприятей Цхьанара план. Карарча хана СЭВ членаш долча мехкаша шоай низаш вIашагIа а теха хьалъю доагора-энергетически, металлургически, кхыча доакъошка 30 совгIа лоархIаме промышленни объекташ. Ер шу чакхдоаллаш гIоргья газ дунен тIа эгтара йоккхагIъярех цаI йолча «Союз» яхача Оренбургера СССР Малхбузен доазонашка йодача газопровода чугIолла. 2750 километр йIаьха я из. Цунна ехкача турбай диаметр — 1420 мм. Газопровод хьасча дакъа лоац деррига СЭВ членаш долча европейски мехкаша. 1980 шу чакхдаьлча шерра-шера 15 миллиард кубометр совгIа оренбургски газ дIайергья царех хIаранс. Доазол дехьарча доакъошхоша лоаттаю гIишлонна эшаш йола оборудовани, турбаш, тайп-тайпара материалаш.

«Союз» яхача сооруженех бокъонца йола интернациональни гIишло хиннай. Газопровода участкашка советски гIишлошхошта уллув къахьегаш я НРБ, ВНР, ГДР, ПНР, ЧССР. гIишлошъю бригадаш.

Цхьаькха укх шера яь яла еза объект я электропередача мугI Винница (СССР) — Альбертирша (ВНР). Нагахьа санна 1975 шера Венгре СССР-ера 4,2 миллиард киловатт-сахьат электроэнерги дIакхихьа яле, 1980 шу тIакхоачаш из ЛЭП бaь баьлча цунга кхоачаргья 7,5 миллиард квт. с. вешта аьлча 80 процент дукхагIа.

Винница — Альбертирша ЛЭП хьаярах 1990 шерага кхаччалца йолча юкъагIа СЭВ членаш долча мехкий вIашагIкхийтта энергетически системаш перспективно дегIаккхувлача цхьан гIулакххаш леладара Генеральни соглашени кхоачашъяра лоархIаме мул хургба. Ден повестка тIа-тIехлакхарча напряжене кхы ши магистралаш хьалъяр: Къулбехьа — Украински АЭС (СССР) — Мэчин (СРР) — Добруджа (НРБ) иштта малхбоален украински АЭС (СССР) — Жешув (ПНР).

Хийцца лелаш да балхаш карарча пятилетке вежарий мехкаша хьалъеча кхыча объекташка а. Царна юкъе я Усть-Илимски целлюлозно-къахата комбинат, Киембаевски горно-обоготительни асбестови комбинат, Михайловски, Днепровски, Стойленски горно-обоготительни комбинаташка аьшкдоалла бедали Никопольски а Ермаковски а заводашка ферросплаваши хьаю низалаш.

Уж объекташ хьалъярои уж шоай проектни низалга кхачаярои торо хулийтаргья СССР-ра СЭВ членаш долча кхыча мехкашка дIаухийта товараш дукхагIа хилийта. Иштта хетаргахьарча расчетех, уж лоаттаделга лакхлургда 1975 шераца нийслича сульфатни целлюлозах, башха сов эшаш доацаш 40 процент, асбестах — 80 процент, аьшкдоаллача бедалахи ферросплавахи — 20 процент.

Шерагара-шерага кIоарглуш латт СЭВ членаш долча мехкий производствана еш йола специализации кооперировании. Карарча хана царна юкъе лелаш я 100 совгIа дукххача оагIоний 1000 гаргга шишша оагIоний цу даькъе цхьан гIулакхаш леладарах йола соглашенеш.

Специализаци кооперировни нийса лелаяро торо хулийт производства технико-экономически хьокхамаш тоаде а, хIаьта иштта материальни къахьегамеи ресурсаех пайдана доацача тайпара пурх ца беи. Иштта, тракторош хьаяра ЧССР коопераци ю ПНР. 1975 шера Чехословаке производствона чуехьаяр тракторош Ч-1204. Польшаца цхьан гIулакхаш леладаь децаре уж юкъехьолга гаьнадаргдар гIадлайча шин шера, капиталовложенеш 80 проценти Iилма-тохкамий балхашта лаьрхIа расходаш 100 проценти дукхагIа хулийтилга дIа а дехаш.

ТIа-тIа йоккхагIча масштабага доалаш латт Iилма-технически даькъе цхьан гIулакхаш леладелга. ХIанз укх сахьате цунна юкъе дакъа лоацаш я 2200 гаргга Iилма-тохкамеи проектно-конструкторски организации лакхехьарча дешара заведенеши, царех 1600 организаце цхьан гIулакхаш леладу дукххача оагIоний кIийлен тIа.

Комплексни программа тIайийцачул тIехьагIарча хана СЭВ членаш долча мехкаша цхьан къахьегарагIа хьаяьй 1500 совгIа кердача машиний, механизмай, приборий конструкцеш, продукташ, препараташ, кийч а яьй, тоа а яьй 1200-нел тIех технологически процессаш. Цхьан деча тохкамех хьахиннарех шерра пайда эц содружества мехкий халкъа боахаме.

Iилма-технически даькъе цхьан гIулакхаш леладара къаьггача масалех цаI хилар советски космонавташ Ю. Романенко, Г. Гречко, А. Губарев, космонавт-тохкамхо ЧССР граждании В. Ремека юкъебола дунен халкъашта юкъера экипаж тIахиннача «Салют-6» — «Союз-27», — «Союз-28» лаьттача дунен тIа эгтара хьалхарча Iилма-тохкама комплексах.

Дукххача оагIоний интеграционни мероприятей Цхьан чIоагIъяь план, хIаьта иштта хIанз къамий халкъа боахамий планаш тIа белгалйоаха интеграционни разделий заданеш кхоачашъяро чIоагIъю социалистически содружества экономически дегIаахара стабильность.

Керда декхараш латт СЭВ членаш долча мехкашта хьалхашка дIахо. Оттаяь йоалаш латт хьалхара дукххача хана лаьрхIа йола цхьан гIулакхаш леладара целевой программаш. Уж хургья халкъа боахама керттера декхараш къоасталечара цхьан йийца перспективни подход хьагойташ. Уж кхоачашъяро хьахьокхаргья социалистически экономически интеграце керда торонаш.

Борис ХЕЙФИЦ,
экономически Iилмай кандидат.

Дешархошта а царна нийса хьехархошта а бехктокхаме ха я хIанз школашка яр — дIайолаеннай бархI шерай итт шерай дийша баьинарий экзаменаш.

Дика кийчбеннаб цу лоархIамеча гIулакхага Яндарерча бархIшерарча школе. ДукхагIболча дешархоща экзаменацион хаттарашта дизза жоп а луш, дика отметкаш йоах.

СУРТА ТIА: Яндарерча бархIшерарча школе математика экзамен хьаэцаш ба (аьрдехьара аьттехьа) цу школа директор М. А. Ахриеван хьехархо Л. Б. Котикован.

И. ПЛИЕВА сурт.

ФЕСТИВАЛЕРА ФИЛЬМАШ ГРОЗНЕ

Узбекистана столице май бетта тIеххьарча итт дийнахьа чакхйоаккхаш хилар Азе, Африкан Латински Американ мехкий V-гIа Ташкентера дунен халкъашта юкъера кинофестиваль.

Халкъа боахама а культура а деррига доакъош укх тIеххьарча итташ шерашка мара дегIадаха доладаланза долча мехкашкара ба цу фестивала дукхагIбола довкъашхой. Къаьстта цу гIулакхо лакхбу Ташкентерча кинофестивала лоархIам. ХIана аьлча цига дакъа лацаро шаьръю цу мехкашкарча кинематографистий говзал, довзийт царна шоай коллегашта карагIдаьннараш. Дог ура а этта тIаийцар фестивала доакъашхоша шоашка КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Л. И. Брежнева дайта моршал.

Искусствана, культурана карагIдаьннараштa нах чIоагIа тIаккхувш болча вай хана Ташкентера кинофестиваль санна йола событи массабараштa хьашт долаш хIама да. Цудухьа вай республика къахьегамхошта боккха кхаъ хилар 4-ча июне 8-ча июнага кхаччалца фестивале дакъа лоацаш хинна пхи художественни фильм Грозне даь, яхаш Ташкентера беначa хоамах.

Уж хьокхаш хилар Грознерча доккхагIдолча кхаь кинотеатре. Вайна бIаргадайра Кене, США, Итале, Мексика, Японе, Инде, АРЕ кинематографисташа даь балхаш. Белгалдаккха доагIа царех цхьадола фильмаш шоаш дувцаш дола вахаре нийслу хIамаш политически, классови хьисапе дащха гIертилга. ХIаьта уж дерригаш а хIана дац аьнна цхьа юкъара белгало йолаш а да — совнагIа мел дар дIа а даьккха, цар маIан тахка эттача гучадоал цар чулоацама юкъмоттиге латтараш гуманизма, нахецарча безаме идеалаш йолга. Цу даьккъе къаьстта теркам тIаозаш я «Ираза IажагIа йовлакх» яхача Японерча кинематографисташа оттадаьча фильма тIеххьара кадраш.

Тахан Ташкентерча кинофестивалера фильмаш Грозне гойта тIеххьара ди да. ХIанззе а ала йиш я уж хьокхарах вай республика культурни вахаре белгала хIама хиннилга.

М. САЛМАНОВ.

БЕРИЙ АХКА

ХьатIакхаьчад ахка. ДIадаьннад дешара шу.

— Фу деш хургба дешархой, мишта дIахьоргъя цар шоай каникулаш, мичахьа а мишта а салоIаш хургба уж укх шера? — аьнна шийга деннача хаттара жоп а луш, ВЛКСМ Грозненски горкома дешаш болча кагирхойи дешархойи отдела заведующе Беседина Светланас дийцар:

— Нохч - ГIалгIайчен эггара хозагIча моттигашка ядача йиитта пионерлагере салоIаш хургда дукхагIа дола бераш. Дагестанера, ГIалмакхой мехкара, Къилбаседа ХIирашкахьара, кхыча республикашкара цига хьоашалгIа баьхка хургба дукха цар нийсархой.

Пионерий коллективай вахаре тоъал моттиг дIалоацаргъя туристий походаша, спортивни яхьаша. Лагерера хIара смена дакъа лоацаш хургъя бераштa дукха дезача «Зарница» яхача ловзаре, «ТIоарска бургаца» кубок яккхара йолчен «Нептун» яхача клубен яхьашка, чакхйоахаргъя ГТО старташ. Iалам лорадара гIулакх Iомадеш юннатий кружокашка, баьццара патрулашка дикка дакъа лоацаргда пионераша.

Пхи эзар совгIа бераш дусаргда городе. Школашка царна кийчъяь 117 берий площадкей пионерий лагери я. Бераша дикагIен сакъердамегIен салоIаргдолаши боаггIача бесса тоабаь из болх лелабергболаши комсомольски путевкаш а енна пионерлагерашка хьожаваьв университетереи педагогически училищереи 90 студент. ВЛКСМ горкомо пионерий республикански Дворецо берий салаIар дикагIа чакхдаккхара лагерий кулгалхойи, боккхагIа бола пионерожатеши, берий площадкей воспитателаши кийчбеш методически занятеш яьй.

М. БОЛЫЧЕВ,
хьехархо.

МАССАЗА А НАЬКЪАГIА

САИДОВ Билала кхолламах

Нохчий советски литература дегIайоалаяра даькъе дукха къахьийгачарех цаI ва нохчий къаьнагIбарех воля поэт, драматург, переводчик Саидов СаIида Билал. 1939-ча шера цо язъяь «Зайнап» яха пьеса Нохч-ГIалгIай драматически театро оттаьча хана деиз литературана юкъевоагIа из. Цул тIехьагIа нохчий а эрсий а меттала арадаьннад иттнел совгIа дола цун поэтически сборник, нохчий меттала цо яьхай итташ йола тайп-тайпарча къамех болча драматургий пьесаш.

Цхьабакъда нохчий литературе эггара хьалха из вовзаш ва поэт санна. Билала поэта ший тайпара зув вахар, цунах цо еш йола уйлаш хоза а кIоарга а я.

Поэта кхоллама никъ дIаболалуча хана цунна доккха гIо а хинна дIаэттар нохчий багахбувцам, нохчий а эрсий классически советски а поэзи. Билала ираз хилар нохчий советски литература юхьиг дIайолаяьр, Бадуев СаIид вовза, цунгара Iомалуш хилеи цунца доттагIал леладеи. Цудухьа «Дуненна—машар» яхача ший эггара хьалхарча стихай сборника тIа «Дег тIара доттагIа хьехархо хиннача Бадуев СаIидацарча безама» аьнна яздир цо.

«Сона из дика вовзар. IалаЬмате дукха а везар. Са дег чура цIаккха а дIаваьннавац из. Сов хьалха цуццара къастара къахьо ла йийзаяле а, се вокхийву аз из сайна вовзаш хиларах, цунгара мелла а хьаькъал эца се кхерах», — яхаш язду Саидов Билала Бадуевах долча ший дагалоацамашка. Цо кхы цIаьккхаза а хьахьокх вайна 30-ча шерашка нохчий боккхагIболча йоазонхоша шоай литература дегIаккувлара йоякхо еш хиннилга.

Сиха хувцалуш йоагIача хана язде волавеннача къонача поэта кхычарна санна хьалхашка чоалхане декхар эттар: цун чIоагIъяланза йола поэтически оаз, тIема тематика чу а лоацаш, ска йийзар. Из поэта карагIдоал. Граждански а патриотически а пафосах йизза дIаотт цун стихаш Сийлахьбоккха Дай-мехка тIом болабелча деиз. Цу ханерча цун стихашка вайна духьалъотт вай халкъа фашизмаца бола цабезам, моастагIчун дегаза сибат, цун бIеха уйлаш.

«ДIаховлда хьона» яха стихотворени язъю цо тIом болабеннача хьалхарча деношка. Поэт дог тийша ва фашисташа лерхIаш дар чакхдарг ца хиларах. Нохчий къамах советски къамий боккхача дезала цхьа дакъа а лоархIаш цо йоах:

Сийлахьчу Даймехкахь
Хьан луур дер дац,
Тхан ховха доьзалех
Хьуна леш хирбац.

«ТIемахочуга», «Советски Эскар», «ВиIнйга» яхача Саидова стихаша наьха дегаш айдора, Дай-мохк дукха беза уж Iомабора. Къаьстта ала доагIа цу тIеман цикла юкъерча «ВиIнйга» яхача стихотворенех. Укхаза еррига а моттиг дIалоац патриотически темо. Стихотворене дIакхайкаду советски сага дог майралца цхьана къахетамах а дизза хилар.

Боккха идейни чулоацам болаш да стихотворене тIа дилла ахархочун нохчочун сурт сибат. Вай Даьхенна кхерам тIабессача дийнахьа ший воI Щеча Эскаре накъавоаккхаш, «ТIемахо хилалахь, хьай са ца кходелш», аьнна васкет лу цо.

Поэта кхоллам дегIабоалабара никъе йоккха моттиг дIалоац цу хана цо язъьча кхыйолча стихаша а. Цхьабакъда, мадарра аьлча, Б. Саидова поэтически никъ шерра дIаболалу 50-гIа шераш чакхдоаллача хана. Цу хана къаьстта дика гучадоал поэт вай тахaнарча вахара духовни паргIато ювца гIерташ волга, цун кхоллама юкъейоагIа тIема: духьала йола мотиваш. Цхьабакъда хийво, малхо дебаду ялат санна, цун поэтически уйла гIеттаю керттера темаш революце, парте темаш я. Из кхетадеш а да. Ший халкъа вахар тоадеш кердача замо даь хувцамаш берий хана деиз зувш хиннача по. ХIанз ший поэта говзал гIа метта дена дIаэттачул тIехьагIа, дерригa а тIадерзаду парте, Ленина вай массане а вахаре дIалоацаш йола моттиг хьахьокхара.

Поэта сборникашта юкъе йолча партена, Ленина хетаьча стихаша цар идейни чулоацамга, деша хозалга, поэтически говзалга диллача торо лу царех Б. Саидова толам лархIа. Иштта, «Ленин» яхача стихотворене тIа поэто йоах:

Лаха регIа хьаьжча
Кхарстош бIаьрг гена,
Ленинан сурт хIутту
БIаргашна хьалха.
Лакха лома хьаьжча,
Кхарстош бIаьрг сирла,
ТIаккха а го суна
ТIаккха а го суна
Сурт хьоме дагна.

Из декларацИ яц. Из поэта лоаманхочун сийлахь-воккхача баьччан идеяш вахаре кхоачашъеш вай парте халкъ боадонера сердалонга доаккхаш баьча балхо ураоттадьча дего лекха йиш я.

Ленина, парте идеяш поэта цхьан стихотворене тIа йиийца Iац. Царна хетаяь я шоай сюжеташка диллача вIашн ювза луш йола «Дега оаза», «Ленин иштта вар», «Парте соцам», «Октябрь», «Вай кхоане» яха а кхыйола а стихотворенеш.

ХIара поэта вахар зера хьыcал, цу вахаре цунна гучадувлаш дола хIамаш, цун дог-уйла техкача къоасталу цун идейни позицеш. Саидов Билала я ший граждански, философски лирика. Цу лирике поэто чIоагIду тахaнарча вай вахарера бакъдар. Из бакъдар советски саго ший уйлаш, гIулакхаш партена, халкъа дIалуш хиларах латт. Вай аьнна чIоагIдеш я поэта «Керда шу», «Мая хьалхара ди», «ТIемахочунга» яха а кхыйола а стихаш.

Вайнаьха поэтий кхолламе йоккха моттиг дIалоац советски наьха доттагIала темо. Цар поэтически хьинар совдоах барттайнача советски къамий иразерча вахаро, цар сийрдача тахaнено, гIозача кхоанено. КIоарга маIан долаш да поэто «ДоттагIал» яха ший стихотворени чакхйоаллаш аьнна ер мугIараш:

Барт болчу доьзалах
Лулахой хьовгу,
Тешамен доттагIех
МостагIий кховру.

КIоарга патриотически, интернациональни чулоацам болаш я цун «Лумумба! Са воша!», «Костага» яха стихотворенеш. Укхаза лоацача дешерра чулоацам лу.

Поэто тIеххьарча хана язъьча стихашка гучайоал цун кхолламе хьалхагIа ца хинна уйлаш. Из поэта теркам вахара чоалханеча оагIонех кхета гIерташ царна тIабийрза хиларах хьахинна хIама да. Цо кIоаргагIа баьб цу стихай чулоацам а маIан а. Саидов Билала арадийннача поэтически книжкаша къаьгга хьахьокх из даиман кердадар лехаш, цхьаккха а мул баккха гIерташ къахьегаш волга. Цунах лаьцна по ше йоах:

Хиндолчох ца кхоьруш,
Даханчух ца хьоьгуш,
Ваьш динчух ца Iебаш,
Тахане дIахьо вай.
ДIадаьларг диц ца деш,
Керланиг къобалдеш,
Лехарехь кIад ца луш
Кхын дIа а гIур ду вай.

Хь. ТУРКАЕВ,
филологически Iилмай кандидат.

СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ●

ЛОАЦЦА ХОАМАШ

ФУТБОЛ

ЛОАРХIАМЕ КОТАЛО

Ростоверча армейцашцара «Терека» вIашагIкхетар бIаргадайнараштa цу матче вай мехкахоша даьча ловзарах къовстаюлургйолаш яцар самардийнахьа «Терека» Кутаисерча «Торпедоца» чакхъяьккхача матча хьалхара тайм. ХьалхагIа санна цхьаккха сийг боацаш бургац дIа-хьа кхувсар мара ала йиш яцар цу тайме «Тереко» гойташ хиннача ловзарах.

Цулухьа хьаьший кIезигдукха а хьинарегIа хиннабаларе цар аьттув бала мегаш дар гIулакх. Цхьабакъда уж а бацар шоай ловзар вIаштIехьдаккха карагIдоалаш. Хетаргахьа, хьалхарча лига лидераштa шоаш юкъебахарах арахьа ловзаш яьккхача цхьан очкох тоъам бе дагахьа бар уж.

ХIаьта вай команда атакаш нрагIа яра ер ма-дий аьнна хIама карагIдоалаш тоъал дукха ха команде ловза йиш йоацаш яьккха А. Чихладзе мара вацар. ДукхагIча даькъе цун хьинарагIа шоллагIча тайме къаьгагIа а ирагIа а хила даьлар грозненцаша дехкаш хинна ловзара сурт. ТIа-тIа массагIа хулаш йоагIача «Терека» атакех цаI И. Калешина гол чутохаш чакхъяьлар. Цул тIехьагIа 58-ча минуте футбольни майда аьрда оагIорахьа гIолла кадай чакхъийккхача А. Чихладзе хьаьший наIарашкахьа хьакхесса бургац чутехар В. Якушкина. Иштта счет 2:0 а йолаш теллар вай мехкахой.

ХIаьта 12-ен 16-ен июне «Терек» ловзаш хургъя Запорожьен, Симферополен цигарча «Металлурги», «Таврия» яхача командашца.

С. ПАРЧИЕВ.

●

Укх деношка Грозерча лаьрххIа юкъерча дешара заведенеша дIайихьар спорта итт доакъоех латтaш хинна шоай аргIанара спартакиада. Цига хьалхара моттиг яьккхар педагогически училища, шоллагIа моттиг — учета механизаци яра техникума, кхоалагIа моттиг — мехкдаьтта техникума коллективо.

●

Монгольски Халкъа Республике хилар социалистически мехкашкарча доттагIал лелаеча эскарий кIалтохаргах летара командай турнир. Цига дакъа лоацаш вар вай мехкахо СССР спорта мастер Уциев Iалавди. 90 килограмм дозал долча атлеташтa юкъе хьалхара моттиг а яьккха, по дуккхьашха кхоачашйир дунен халкъашта юкъерча класса спорта мастера норматив.

●

Болгаре Халкъа Республике хиннача цу тайпарча дунен халкъашта юкъерча турнире дакъа лоацаш вар Грознера дунен халкъашта юкъерча класса спорта мастер Орцуев Хьасан. 100 килограмм дозал долча атлеташта юкъе цо а яьккхар хьалхара моттиг.

Цу шийне а тренер ва СССР заслуженни тренер Багаев Деги.

●

Ставрополе дIайихьача яйтача атлетиках Советски Союза кубок яккхара полуфинальни яхьащка дакъа лоацаш вар вай республикера спорта мастер Казанцев Александр. Дунен халкъашта юкъерча класса спорта мастера цIи яккхара бархI эзар очко яккха езаш вар из. Юкъерча зачетах бархI эзари ткъо очко а яьккха цо кхоачашдир из шийн декхар.

Цул совгIа, Александра карагIдаьлар Нохч - ГIалгIайчен хьалха хинна рекорд дакхе а.

●

ВОЛЕЙБОЛ. Чакхъяьнний производственни коллективай командай «Спартак» яхача ДСО республикански Совета хьалхле яккхара традиционни турнир.

Цига къаьстта дика лайзар хьалхле яьккха № 4 йолча горбольница спортсменаш. ШоллагIа моттиг яьккхар «Родина» яхача совхоза командас, кхоалагIа моттиг — Грозненски автотранспортни предприяте волейболисташа.

Я. ИЗМАЙЛОВ.

З. А. МУТАЛИБОВ

ЦIаьхха кхелхав телевидене Грозненски студе керттера редактор, вовзаш воля нохчий йоазонхо, 1941 шера деиз КПСС член Зайндин Абдулхалимович Муталибов.

З. А. Муталибов ваьв 1922 шера Ведана районерча Хаттуни яхача юрта.

Ший къахьегама никъ цо дIаболабир 1937 шера, массехк шера школе хьехаш хилар, болх беш хилар кепайоазонс, «Ленинан некъ» яхача газета редактор волаш а Нохч-ГIалгIай книжни издательства директор волаш а балхаш даьд.

1941 шера ший лоIамагIа фронте вода З. А. Муталибов, Сталинграда уллув хиннача тIемашка дакъа лаьцад.

З. А. Муталибова дикка дакъа лоац Нохч-ГIалгIай литература дегIадоаладеча. Цо яздаьд «Заман пха», «Лергвоаца баьри», «Духдувлар», «БIухочун васкет», «ДуIана духьала» яха, кхыдола къахьегама сагацарча безамах, интернационализман патриотизман уйлах дизза дола книжкаш.

З. А. Муталибова боккхача бехктокхамца кхоачашдора шийна тIадехка декхараш, новкъостаща лоархIаш вар.

Даьхенна хьалхашка цунна карагIдаьнна дика гIулакхаш дукккхача правительственни совгIаташца белгалдаь дар.

З. А. Муталибов тха дегашка вахаш хургва.

Новкъостий группа.

Редактор **Т. А. ТЕБОЕВ.**

ДЕША ДIАЙИЙБУ

Академика М. Д. Миллионщикова цIерагIча Къахьегама Цlеча Байракха ордена Грозненски мехкдаьтта институто дIакхайкаду 1978—1979 дешара шера дийнахьарча, сайрийнарча, заочни факультеташка укх специальностех деша студенташ дIачуэцаш хилар:

1. **Геологи, мехкдаьттен гази йоаллача моттигашка разведка яр.** (Дийнахьарен заочнии дешар).
2. **Пайдане оахкалаш доахка моттигаш лахарен цига разведка ярен геофизически методаш укх специальностех: структурни (кхай тIара) геофизика; скважинаш тахкара геофизически методаш** (дийнахьарей заочнии дешар). Цу специальностагIа заочно деша дIаэц специальни юкъера образовани яраш е цу специальностех болх беш бараш.
3. **Гидрогеологии инженерни геологии.** (Дийнахьара дешар).
4. **Прикладной геодези.** (Дийнахьара дешар).
5. **Мехкдаьттен гази йоаллача моттигашка болх дIаболабара технологии цига комплексни механизаци ярн.** (Дийнахьарен заочнии дешар).
6. **Мехкдаьттен газен скважинашта оурув тохар.** (Дийнахьара дешар).
7. **Мехкдаьттан газен промыслай машинаши оборудовании.**
8. **Химически производствай машинаши аппараташи.** (Дийнахьарен сайрийнарен дешар).
9. **Лоаман балхашта электрификации автоматизаци яр.** (Дийнахьарен сайрийнарен дешар).
10. **Химико - технологически процессашта автоматизации комплексни механизации яр.** (Дийнахьарен сайрийнарен дешар).
11. **Мехкдаьттен гази чакхъяккхара химически технологи.** (Дийнахьарен сайрийнарен дешар).
12. **Керттерча органически нефтехимически синтеза технологи.** (Дийнахьарен сайрийнарен дешар).
13. **Теплогазоснабжении вентиляции** (дийнахьара дешар).
14. **Мехкдаьттан газей промышленноста экономикен из вIаштIехьъяккхари укх специальностех: мехкдаьттен газен предприятей болх вIаштIехьбаккхари планировании** (сайрийнарен заочнии дешар), **мехкдаьтта чакхдоахачен мехкдаьтта химически предприятей болх вIаштIехьбаккхари планировании** (сайрийнара дешар).
15. **Юкъара технически дешар** (алхха заочни факультете):

а) машиностроительни поток;
б) энергетически поток.

Дийнахьарча факультеташка заявленеш дIаэц 1978 шера 20 июле деиз 31 июле кхаччалца.

Деша водачо дIалу экзаменаш — 1978 шера 1 августа деиз 20 августага кхаччалца.

Сайрийнарча факультете заявленеш дIаэц 1978 шера 20 июле деиз 31 августага кхаччалца.

Деша водачо дIалу экзаменаш — 1978 шера 11 августа деиз 10 сентябре кхаччалца.

Заочни факультете заявленеш дIайийю 1978 шера 20 апреле деиз 31 августага кхаччалца.

Деша болхарашкара массехк потокагIа дIайийю экзаменаш — 1978 шера 15 мая деиз 10 сентябрга кхаччалца.

Эшаш йола справкаш еха мегаргья укх адресагIа: инд. 364902, гор. Грозный, ГСП-2, Нохч - ГIалгIай АССР, Орджоникидзе цIерагIа майда, 100, приемни комиссн. № 108 йола кабинет.

Телефон 2-90-58, кхы тIа 0-8, 2 звонок.

Хьамсара кагий нахи мехкарийи!

№ 6 ЙОЛЧА ГРОЗНЕНСКИ ГОРОДСКОЙ ТЕХНИЧЕСКИ УЧИЛИЩЕ 1978 — 1979 ДЕШАРА ШЕРА ДЕША ХЬЕХ

Училище кийчбу ер профессеш йола специалисташ: **кхачан товарий продавецаш, промышленни товарий продавецаш, контролераш-кассираш, общественни кхачан повараш, кондитераш, операторaш, кога гIирса тIатохачoа лобоахараш.**

Школаш йистеяьха хьамсара новкъостий, дувла тхо долча деша, Iомае халкъа боахама эшаш йола говзалаш!

Деша дIаэцара условеш:

Повараш — 10 класс яьккхараш, дешара ха 2 шу.

Промтоварий продовецаш — 10 класс яьккхараш дешара ха 1 шу.

Кхачан товарий продовецаш — 10 класс яьккхараш, дешара ха 1 шу.

Контролераш-кассираш — 10 класс яьккхараш, дешара ха 1 шу.

Сберегательни кассашта бола операторaш — дешара ха 1 шу.

Кога гIирса лобоахараш — дешара ха 1 шу.

Деша воагIачунга хила деза:

Аттестат е дийша хилара тешал (подлинник)

Школера еиа характеристика.

Диъ фотокарточка (3 х 4).

Паспорт.

Продовеций группашка дIаэц сеица городе бахаш бола нах.

Училище дIачуийцараштa 30 сом стипенди тел.

Училище болх беш я кружокаш: спортивни, хоровой, инструментально-вокальни.

Училище дIачуэцаш экзаменаш яла езац.

Училища чакхъяьккхачул тIехьагIа дешархой балха дIахьежабу г. Грознерча предприятешка а республикал арахьа а.

ДУВЛА ТХО ДОЛЧА ДЕША!

Училища адрес: г. Грозный, 37, Киевски ул., 45. Училище воагIар ва веза № 1 йолча троллейбусаца «Спокойная» яхача из соцача кхаччалца.

Телефон: 3-58-27.

ГРОЗНЕНСКИ ГОРОДСКОЙ № 9 ЙОЛЧА ЮКЪЕРЧА ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ТЕХНИЧЕСКИ УЧИЛИЩЕ ДЕША ХЬЕХ ШО УКХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕХ:

1. **Столяр-паркетчик** (гIишлошъер) — дешара ха 3 шу;
2. **Столяр** (художественни мебель ер) — дешара ха 3 шу;
3. **Маляр-гIишлонхо** (художественни отделка ер) — дешара ха 3 шу;
4. **Болатен аьшкабетонен конструкцешта монтаж еш вола каменщик-монтажник** — дешара ха 3 шу;
5. **Слесарь-сантехник** — дешара ха 3 шу;
6. **Облицовщик-плиточник** — дешара ха 3 шу.

Училище дIайийбу бархI класс образовани йола кагирхой. Училище чакхъяьккхараштa дIалу юкъера образовани яккхарен профессегIа разряд яларен хьакъехьара диплом.

Технически училища программагIа 10 класс образовани йола кагий нахи мехкарийи дIаэц ер говзалаш Iомаергйолаш:

1. **Болатен аьшкабетонни конструкцешта монтаж еш вола каменщик-монтажник** — дешара ха 1 шу;
2. **Юртацка гIишлош ю мастер** — дешара ха 1 шу.

Училище кийчбу СССР Минпромстроя Нохч-ГIалгIай гIишлон управлене предприятешта лаьрхIа квалифицированни специалисташ.

Училище деша дIачуийбу 15 шу даьннеи боккхагIа болеи кагий нахи мехкарийи, хIаьта иштта демобилизовании бIухойи.

СПТУ дешархой Iалашбу мах боацаш кхачанца, обмундированеца, учебникашца, хоза кийчъяьча общежитеца, городской транспортаца лелара льготаш тел. ТIехдика дешаш училище чакхъяьккхараш дIахо деша лакхерчен юкъерчен дешара заведенешка хьежабу.

Училище болх беш я кружокаш: предметни, технически творчества, самодеятельноста, духовойи эстрадни оркестрай, спорта дерригачa тайпаех спортивни секцеш.

Технически училища программагIа дешаш бараштa 30 сом стипенди тел.

Демобилизованни бараштa — 76 сом.

Производственни практика йолча хана берригача дешархошта цар даьккхача ахчах 33 процент шоашта дIател.

Деша училище дIаотташ дIачудала деза документаш:

1. **Директора цIерагIа язъяь заявлени;**
2. **Ваь ха тIайола тешал** (е паспорт);
3. **Дийша хилара документ;**
4. **Вахача моттигера яьккха берригa дезал тIабола справка;**
5. **Ялх фотокарточка** (3 х 4).

ЗАНЯТЕШ ЙОЛАЛУ 1 СЕНТЯБРЕ.

Училища адрес: 364007, г. Грозный, Индустриальни ул. 4. Телефонаш: 2-15-31; 2-46-38.

ТЕЛЕВИДЕНИ

8 ИЮНЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха». Информационни программа. 8.35 — Iуйранара гимнастика. 8.55 — «Професси хьаржара хьакъехьа дола къамаьл». 9.25 — «Талант» яха телевизионни дукхасерийни фильм. «Изобретене — дерригдунен контора» яха шоллагIа сери. 10.35 — Осипова цIерагIа йолча халкъа инструментий Паччахьалкхен оркестра концерт. 15.00 — Документальни фильмай программа. 15.40 — «Хьамсара Iалам». 16.00 — «Изобретатель». 16.30 — «Музеяшкен выставочни залашкен гIолла». «Малхбоален халкъий искусства Паччахьалкхен музей». Японе искусство. 17.00 — «Тхона хьаде, оаха санна хьаде, тхол дикагIа хьаде». ГДР-ера передача. 18.00 — Кердадараш. 19.15 — «ХIара сурта тIа малх ба». 18.30 — Прокофьев. «Ромео а Джульетта а» яха балетана йола ашараш. ДIалокх СССР Паччахьалкхен академически симфонически оркестро. Дирижер—дунен халкъашта юкъера конкурса лауреат Янсонс. 18.55 — «КизилКум — комплексни дегIаяр». Передача юкъе дакъа лоацаш ва Узбекистана Компарте Бухарски обкома хьалхара секретарь Каримов. 19.25 — «ДоттагIал дола дезал цхьана» яха музыкальни программа. Таллинера передача. 19.50 — «Талант» яхача телевизионни дукхасерийни художественни фильма премьера. «ЗIамагIа вола чертежник» яха кхоалагIа сери. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Михайловское» яхача юртара поэзе шийтталагIа Ерригсоюзни Пушкински деза ди». Передача йистеяьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00 — «Iилман Ленинград» яха документальни фильм. 18.10 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа. (эрсий, гIалгIай меттала). 18.30 — Атеистически темах. «Ди лелаберех лоралe». ВЛКСМ Ножай-Юртовски райкома хьалхарча секретара Асталова къамаьл. 18.40 — Киножурнал. 18.50 — «РСДРП шоллагIча съезда 75 шу дизарга». «Марксизм-ленинизм творчески дегIаяр КПСС низа хьаст ба». 19.05 — «Паччахьа Iаьдала тIалатар». Документальни фильм. 19.35 — «Къахьега Iомабу — вахарга кийчбу». Ачхой-Мартановски районо заведующе Дадаева къамаьл. 19.45 — «Дика дог-уйла йола нах». Документальни фильм.

9 ИЮНЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха». Информационни программа. 8.35 — Iуйранара гимнастика. 8.55 — Казахстана берий художественни самодеятельноста доакъашхой концерт. 9.25 — «Талант» яха телевизионни дукхасерийни художественни фильм. «ЗIамагIвола чертежник» яха кхоалагIа сери. 10.35 — «Кагирхой адресаш». 15.00 — «Хи чу кхерам боацаш хилара тIехьа». Кинопрограмма. 15.30 — «Пушкина театр». ШоллагIа передача. Передача дIахьу искусствоведене кандидата Крымовас. 16.15 — Шахматни школа. «Разрядникий класс». 16.45 — «Массанена тIехьа цаI, цхьаннена тIехьа массавар». Ленинградера передача. 18.00 — Кердадараш. 18.20 — «Iилман вахар». 18.50 — Моцарт. Соната ре мажор кхоачашъю дунен халкъашта юкъерча конкурсий лауреата Крайнева. 19.05 — «РСДРП шоллагIча съезда 75 шу дизарга». «Ленин Праге» яхача а «Парте шоллагIча съездах дола дувцараш» яхача а документальни фильмай программа. 19.50 — «Талант» яхача телевизионни дукхасерийни художественни фильма премьера. «Керттера конструктор» яха йиълагIа сери. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Чайковске цIерагIа йола дунен халкъашта юкъера яхьлагIа конкурс торжественни хьаеллар». Съездий Кремлевски Дворецера передача. Интервидение. Йистеяьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00 — «Москва» яха документальни фильм. 18.10 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа. (эрсий, нохчий меттала). 18.30 — «Водар дIадоладалар» яха документальни фильм. 18.40 — «Яхьа керте латташ». Ножай-Юртовски района коммунисташ болча. 19.10 — «Цхьан форда ворхI мохк» яха документальни фильм. 19.30 — «Са паччахьалкхен салте». 20.00 — «Киноникъбара альманах».

РАДИО

8 ИЮНЬ

6.30 — ХIара кхайна — дикала Знак!. «ДIадийнача ялаташта Iуная дар». Назрановски районера передача (гIалгIай меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.10 — Республикански газетий обзор. 7.25 — Ашараш. 8.25 — Ашараш (гIалгIай меттала). 8.40 — «ЦхьоагIо йолча дезала юкъе». (нохчий меттала). 9.15 — «Юртбоахама знаней школа». «Лаьтта лорадар». Беседа. (нохчий меттала). 9.30 — Катаев. «Комсомольцаш» яха вокальни цикл. 9.45 — ХIара балха денна — дикала Знак! «Керттера никъ». Грозненски радиотехнически заводера передача. (гIалгIай меттала). 17.00 — Саульский. «Ахка» яха халхарий сюита. 17.15 — «Нохч-ГIалгIай АССР Керттера Закон Iомаду». Корреспонденци. (гIалгIай меттала). 17.30 — «Дего хьехарах». (гIалгIай меттала). 17.50 — «Ден темах». 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

9 ИЮНЬ

6.30 — «Жа лорган латт». Репортаж. 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.10 Республикански газетий обзор. 7.25 — Ашараш. 8.25 — «Советаши вахари» яха радиожурнал. 8.45 — «Кавказа халкъий ашараш». (нохчий меттала). 9.15 — «Кога гIирс беча а ремонт еча а Грозненски фабрика воккхагIа волча мастерах Кайхаровах йола «Хьехамча» яха радиоочерк (нохчий меттала). 9.30 — «Нохч-ГIалгIай АССР Керттера Закон Iомаду». (нохчий меттала). 9.45 — «ДоттагIий оазаш». 17.00 — «Советски Паччахьалкхен арахьара политика». Вошенкова беседа (нохчий меттала). 17.15 — «Болхлой вахар» яха радиогазета (нохчий меттала). 17.35 — «Моттигерча авторий произведенеш» (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала). 18.30 — Ашараш. 18.30 — Сайранара Гроз...

Хоаттам

Тахан республике гIоллен Грознен хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбоалехьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура республикен 17—22, Грозне 20—22 градус йIовхал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культуран отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отдела партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарей, ерей, шоаттей деношка

СФ05180. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул Маяковского, 92. Заказ № 4374.